



Handelshögskolan  
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Företagsekonomiska institutionen  
Magisteruppsats i företagsekonomi  
Externredovisning och Företagsanalys  
Vårterminen 2006

# Ny uppdelning på eget kapital i noterade koncernföretag efter ändring i aktiebolagslagen

- En vinst för aktieägarna?

Handledare:  
Jan Marton  
Anna-Karin Pettersson

Författare:  
Anna Eriksson 760829  
Anna Karlsson 820621  
Helena Jönsson 830114

## Sammanfattning

### Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Extern redovisning och Företagsanalys, Magisteruppsats, VT 2006

**Författare:** : Anna Eriksson, Anna Karlsson och Helena Jönsson

**Handledare:** Jan Marton och Anna-Karin Petterson

**Titel:** Ny uppdelning på eget kapital i noterade koncernföretag efter ändring i aktiebolagslagen - En vinst för aktieägarna?

**Bakgrund och problem:** Den 1 januari 2006 trädde den nya aktiebolagslagen i kraft. En ändring som skett är att koncernspärren försvunnit, vilket i sin tur har lett till att uppdelning på bundet och fritt eget kapital i koncernredovisningen har tagits bort i årsredovisningslagen. Ny uppdelning på eget kapital har därför framarbetats. Frågan kan i och med detta ställas om företagen har hängt med i utvecklingen och redovisar eget kapital som rekommenderas samt om dessa resulterat i ökad utdelning.

**Syfte:** Huvudsyftet med uppsatsen är att kartlägga hur samtliga svenska koncernföretag som är noterade på A- och O-listan vid Stockholmsbörsen redovisar eget kapital. Vidare är syftet att undersöka om de nya lagändringarna har påverkat utdelningarna.

**Avgränsningar:** De nya bestämmelserna om hur det egna kapitalet skall redovisas gäller endast noterade koncernföretagen därför görs en avgränsning i uppsatsen då den inte omfattar onoterade koncernföretag.

**Metod:** Vi har valt att genomföra två undersökningar där årsredovisningar har legat som grund. I den första undersökningen har samtliga årsredovisningar för företag på A och O-listan granskats. Andra undersökningen innefattar ett urval av företag på A-listan. Intervjuer har dessutom genomförts på fyra respondenter för att få en djupare förståelse. Det material som arbetats fram under studiens gång har sedan analyserats i förhållande till referensramen.

**Resultat och slutsatser:** Efter den första undersökningen konstaterade vi att sju olika kategorier har kunnat skiljas ut hur företagen har valt att redovisa eget kapital. Sammanfattningsvis visade denna undersökning att runt 90 % av samtliga företag noterade på A- och O-listan, med hänsyn taget till bortfall, redovisade eget kapital i koncernredovisningen enligt rekommenderad uppställning med vissa modifikationer. Utifrån detta kan vi dra slutsatsen att majoriteten av företagen har förstått och genomfört de aktuella ändringarna. Både intervjuer och resultatet av undersökning två visade ingen indikation på ökad utdelning. Däremot har det framkommit att teoretiskt sätt skulle företagen kunna dela ut mer.

**Förslag till fortsatt forskning:** Utifrån ett investeringsperspektiv undersöka hur aktieägarna ser på borttagandet av koncernspärren. Anser aktieägarna att de har en chans till att få mer i utdelning? Är de medvetna om att ändringen har skett samt vad det rent teoretiskt kan innebära för storleken på deras utdelning.

## **Förord**

Denna magisteruppsats har skrivits inom ämnet företagsekonomi med inriktning externredovisning, Handelshögskolan vid Göteborg universitet.

Ett stort tack vill vi rikta till samtliga respondenter som tagit sig tid och medverkat i studien.

Vi vill även tacka våra handledare Jan Marton och Anna-Karin Pettersson som har fungerat som ett bollplank under uppsatsens gång och kommit med bra synpunkter och råd. Ett tack riktar vi också till våra opponenter som under uppsatsens utveckling visat intresse och kommit med värdefull kritik.

Göteborg den 1 juni, 2006

---

Anna Eriksson

---

Anna Karlsson

---

Helena Jönsson

## Förkortningar

ABL	Aktiebolagslagen SFR 2005:551 (gamla ABL SRF 1975:1385)
BFL	Bokföringslagen
BFN	Bokföringsnämnden
BFNAR	Bokföringsnämndens allmänna råd
EG	Europeiska gemenskaperna
EU	Europeiska unionerna
FAR	Föreningen för revisionsbyrå branschen
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
IASC	International Accounting Standards Committee (ersatts av IASB)
IFRIC	International Financial Reporting Interpretations Committee
IFRS	International Financial Reporting Standards
MBCA	Model Business Corporation Act
RR	Redovisningsrådet
SIC	Standing Interpretations Committee (ersatts av IFRIC)
URA	Uttalanden från redovisningsrådets akutgrupp
ÅRL	Årsredovisningslagen SRF 1995:1554

## Innehållsförteckning

<b>1. Inledning .....</b>	<b>1</b>
1.1 Bakgrund .....	1
1.2 Problemdiskussion och problemformulering .....	2
1.3 Syfte .....	3
1.4 Avgränsningar .....	3
1.5 Uppsatsens disposition .....	3
<b>2. Metod .....</b>	<b>5</b>
2.1 Val av metodansats .....	5
2.2 Informationsinsamling .....	5
2.3 Intervjuer .....	6
2.3.1 Intervjuprocessen .....	6
2.3.2 Bearbetning av intervjusvar .....	7
2.4 Analys av årsredovisningar .....	7
2.4.1 Val av företag .....	7
2.4.2 Undersökningen av eget kapital .....	8
2.4.3 Undersökning av utdelningar .....	8
2.5 Validitet .....	9
2.6 Reliabilitet .....	10
2.7 Generaliserbarhet .....	10
2.8 Källkritik .....	11
<b>3. Referensram .....</b>	<b>12</b>
3.1 Koncernföretag och Koncernredovisning .....	12
3.2 Akutgruppen .....	12
3.3 Lagstiftning .....	13
3.3.1 Aktiekapital .....	14
3.3.2 Eget kapital .....	15
3.3.3 Utdelningsregler .....	18
3.4 Skydd för borgenärerna .....	21
3.4.1 Debattering inom området .....	21
<b>4. Intervjusvar .....</b>	<b>25</b>
4.1 Intervjuer .....	25
<b>5. Årsredovisningsstudie &amp; Analys .....</b>	<b>31</b>
5.1 Undersökning av eget kapital .....	31
5.1.1 Enligt URA 47 .....	32
5.1.2 Enligt URA 47 men årets resultat separat .....	33
5.1.3 Enligt URA 47 men med specificerade reserver .....	33
5.1.4 Enligt URA 47 men reserver eller övrigt tillskjutet kapital saknas .....	34
5.1.5 Uppdelat på bundet och fritt kapital .....	35
5.1.6 Enligt URA 47 men med överkursfond och reseryfond .....	35
5.1.7 Övriga uppställningar .....	35

---

5.1.8 Sammanfattning .....	35
<b>5.2 Undersökning av utdelningar .....</b>	<b>36</b>
5.2.1 Moderbolagsspärr och koncernspärr .....	36
5.2.2 Förändring av utdelningar .....	38
5.2.3 Utdelning i förhållande till årets resultat .....	38
5.2.4 Utdelningspolicy .....	40
5.2.5 Sammanfattning .....	40
<b>5.3 Borgenärsskyddet .....</b>	<b>41</b>
<b>6. Slutsats, Reflektion .....</b>	<b>43</b>
<b>6.1 Svar och slutsatser .....</b>	<b>43</b>
6.1.1 Första frågeställningen.....	43
6.1.2 Andra frågeställningen .....	44
<b>6.2 Förslag till fortsatt forskning .....</b>	<b>44</b>
<b>Källförteckning .....</b>	<b>46</b>

## 1. Inledning

*I uppsatsens första kapitel presenterar vi bakgrunden till vårt problemområde. I problemformulering ringar vi in och diskuterar oss fram till problemet, vilket så småningom mynnar ut i ett antal frågeställningar och ett syfte som kommer att verka som utgångspunkt för studien.*

### 1.1 Bakgrund

Den 1 januari 2006 trädde den nya aktiebolagslagen (ABL) i kraft och ersatte den gamla aktiebolagslagen som kom ut 1975. Arbetet med att få fram 2005 års lag har pågått under en längre tid. Under 1990-talet utsågs en kommitté för att se över aktiebolagsrätten då det ansågs att ABL behövde moderniseras. Några syften med den nya lagen var att den skulle vara mer användarvänlig och lättförståelig.<sup>1</sup>

*”I den nya aktiebolagslagen (2005:551), ABL, finns inte längre den s.k. koncernspärren, dvs. det finns inte längre någon regel som säger att ett moderbolags utdelning begränsas av vad som redovisas som fritt eget kapital i koncernredovisningen.”<sup>2</sup>*

Borttagandet av koncernspärren är en av ändringarna i ABL som har medfört att Årsredovisningslagen (ÅRL) har ändrats. En av ändringarna i ÅRL som har skett är att noterade koncerner inte längre i sin koncernredovisning behöver dela upp eget kapital i bundet eget kapital och fritt eget kapital.<sup>3</sup> I sin tur har ändringarna av ÅRL lett till att RR 30 ”Kompletterande redovisningsregler för koncerner” har omarbetats, då eget kapital i koncernen inte längre ska redovisas uppdelat på bundet och fritt eget kapital. I tidigare RR 30 beskrevs det hur det egna kapitlet i koncernen skulle delas upp. Detta avsnitt om eget kapital förekommer inte i den modifierade RR 30, vilket ledde till att det inte längre fanns någon vägledning hur eget kapital skulle redovisas i koncernredovisningen.<sup>4</sup> I och med detta utarbetade Redovisningsrådets akutgrupp i mars 2006 en vägledning för hur eget kapital bör redovisas i koncernredovisningen. Den informationen finns i uttalandet, URA 47 ”Redovisning av eget kapital i koncern” och bygger på en tolkning av IAS/IFRS.<sup>5</sup>

Från och med räkenskapsåret 2005 ska samtliga noterade företag upprätta sin koncernredovisning i enlighet med internationella redovisningsstandarder, International Accounting Standards (IAS) och International Financial Reporting Standards (IFRS). Denna lagstiftning tar ej hänsyn till nationell reglering såsom borgenärsskydd, vinstutdelning samt beskattning.<sup>6</sup> Vinstutdelning i Sverige till aktieägarna ska ske enligt

<sup>1</sup> Skog R, 2005, *Den nya aktiebolagslagen – propositionen är färdig*

<sup>2</sup> Engshagen, I, 2006, *BFNAR 2005:1 Tillämpning av redovisningsrådets rekommendation RR 1:00 Koncernredovisning*

<sup>3</sup> Ibid.

<sup>4</sup> FARs Samlingsvolym 2005 & 2006 del 1

<sup>5</sup> Redovisningsrådet, 2006, *URA 47 Redovisning av eget kapital i koncern*

<sup>6</sup> Proportionen 2004/05:24

utdelningsreglerna i ABL.<sup>7</sup> Vinstutdelningen får inte inkräkta på borgenärsskyddet, vilket innebär att moderbolagets bundna egna kapital inte får röras.<sup>8</sup> Tidigare var företag tvungna att ta hänsyn både till moderbolagsspärren och koncernspärren, då det lägsta av dessa två begränsade vad som fick delas ut. Efter ändringen har koncernspärren försvunnit som nämns i citatet ovan.<sup>9</sup>

Då det inte längre finns någon uppdelning av det egna kapitalet i bundet och fritt i koncernredovisningen är det inte lätt att utläsa vad som får delas ut, utan det utdelningsbara medlet är mer beroende av koncernens förhållande.<sup>10</sup>

## 1.2 Problemdiskussion och problemformulering

I och med alla ändringar i aktuell lagstiftning är det inte lätt för företagen att veta vad som gäller. Då lagar oftast bygger på varandra innebär det att ändras en lag bidrar det till att andra lagar måste justeras, det vill säga det sker en dominoeffekt. Frågan kan därför ställas om företagen har hängt med i utvecklingen och redovisar eget kapital som rekommenderas. Akutgruppen använder sig utav av ordet ”bör” istället för ”skall” i sitt uttalande URA 47 vilket vi anser kan innebära en förvirring för företagen vad som gäller. Detta kan i sin tur leda till problem då vi misstänker att redovisningen kommer att skilja sig åt mellan företagen och skapa svårigheter vid jämförelser. Även vid jämförelse mellan noterade och onoterade koncernföretag kan det leda till förvirring eftersom företagen redovisar på olika poster.

Efter ändringen av ABL har koncernspärren försvunnit och detta innebär att hänsyn inte längre behöver tas till koncernens fria egna kapital vid utdelning till aktieägarna. I och med detta kan det utdelningsbara beloppet teoretiskt sätt öka. Vi ställer oss frågande till om borttagandet av koncernspärren kommer att påverka företagens utdelning.

Vi blev intresserade av att undersöka effekterna av det nya sättet att redovisa eget kapital efter ändringarna i ABL och om ändringarna påverkat utdelningar till aktieägarna. De årsredovisningar som publicerades efter den 1 januari 2006 var de första som innehöll den nya uppställningen av eget kapital. Vi tycker det skulle vara intressant att undersöka detta närmare för att se om lagarna har fått sin genomslagskraft.

Ovanstående problemdiskussioner leder oss fram till följande frågeställningar:

- Följer de noterade koncernföretagen den rekommenderande uppställningen som finns i URA 47?
- Har utdelningarna till aktieägarna påverkats av att koncernspärren tagits bort?

<sup>7</sup> Andersson J, 2006, *Kapitalskyddet i aktiebolag*

<sup>8</sup> Svensson U, 2005, *Nya aktiebolagslagen – en utförlig genomgång*

<sup>9</sup> Engshagen, I, 2006, *BFNAR 2005:1 Tillämpning av redovisningsrådets rekommendation RR 1:00 Koncernredovisning*

<sup>10</sup> Svensson U, 2005, *Nya Aktiebolagslagen – en utförlig genomgång*



### **1.3 Syfte**

Redovisningen av det egna kapitalet i koncernredovisningen är nytt och det gäller för företagen att vara uppdaterade då det gäller nya lagändringar. Det är inte bara ett lagbrott att inte följa ändringarna utan det är även viktigt att samtliga företag redovisar på liknande sätt för att jämförelser mellan företagen skall kunna göras av intressenter. Speciellt viktigt är det för större publika företag som har många aktieägare och på så sätt utgör ett större allmänt intresse.

*Vårt huvudsyfte med uppsatsen är att kartlägga hur samtliga svenska koncernföretag som är noterade på A- och O-listan på Stockholmsbörsen redovisar eget kapital.*

Eftersom företagen inte längre skall dela upp det egna kapitalet i bundet och fritt eget kapital och koncernspärren har försvunnit kan det utdelningsbara kapitalet teoretiskt sätt bli större. Det vill säga företagen kan efter ändringen välja att dela ut mer än tidigare till aktieägarna. Detta leder oss in på vårt bisyfte som är att undersöka om de nya lagändringarna har påverkat utdelningarna.

Uppsatsen riktar sig först och främst till personer som analyserar årsredovisningar samt ekonomistudenter på universitetsnivå.

### **1.4 Avgränsningar**

Eftersom de nya bestämmelserna om hur det egna kapitalet skall redovisas enbart gäller de noterade koncernföretagen har en avgränsning gjorts då undersökningen inte omfattar onoterade koncernföretag.

### **1.5 Uppsatsens disposition**

#### *Kapitel 1- Inledning*

I uppsatsens första kapitel sker först en diskussion kring bakgrunden till studiens problemområde. Därefter i problemdiskussionen diskuterar vi oss fram till problemet, vilket så småningom mynnar ut i en problemformulering och ett syfte som kommer vara utgångspunkten för denna studiens fortsatta gång.

#### *Kapitel 2 – Metod*

I detta avsnitt presenteras studiens tillvägagångssätt som vi har valt för att kunna besvara problemformuleringen och uppnå syftet med uppsatsen. Avslutningsvis tas trovärdigheten och giltigheten angående datainsamlingen upp.

#### *Kapitel 3 – Referensram*

Här redogör vi för de relevanta teoriområdena i uppsatsen. Vi redovisar hur den dåvarande ABL var och hur den är idag rörande eget kapital och utdelning. Vi tar även upp en diskussion kring borgenärsskyddet.

#### *Kapitel 4 – Intervjusvar*

Kapitlet redogör för det material som insamlats under intervjutillfällena. Dessa används sedan i vår analys samt ligga till grund för vår slutsats.

### *Kapitel 5 – Årsredovisningsstudier*

I detta kapitel presenteras de undersökningar vi genomfört på årsredovisningar. Den första undersökningen kartlägger vi hur eget kapital redovisas efter ändringarna samt om ändringarna har påverkat utdelningarna. Dessa analyseras och kopplas samman med genomförda intervjuer och referensram.

### *Kapitel 6 – Slutsatser*

I det avslutande kapitlet redovisar vi resultatet av den analys vi har genomfört för att kunna besvara studiens problemformulering och dess uppställda syfte. Avslutningsvis ger vi förslag till fortsatt forskning.

---

## 2. Metod

---

*Med metod avses att beskriva tillvägagångssättet som har används vid undersökningen. Här redovisar vi den metod vi har valt att använda för att kunna besvara problemformuleringen och uppnå syftet med uppsatsen.*

---

### 2.1 Val av metodansats

En undersökning kan vara antingen av kvantitativ eller av kvalitativ natur. Det finns inget som talar för att båda inte kan användas i en och samma undersökning. De kan fungera som komplement till varandra och stärka undersökningen. En kvalitativ ansats kännetecknas av att forskaren använder sig av få undersökningsenheter och analyserar dessa djupare för att få en bredare förståelse. Denna typ av ansats kännetecknas av att verbala formuleringar såsom skrivandet eller talandet används. Nackdelen med kvalitativ metod är att den kan var både tidskrävande och resurskrävande.<sup>11</sup> En kvantitativ ansats karakteriseras av att siffror och statistik används. Statistik kan vara av två syften, det första syftet benämns deskriptiv som innebär att man i siffror ger en beskrivning av det insamlade materialet. Statistik kan även vara hypotesprövande där statistiken används för att testa en hypotes.<sup>12</sup> Vi har använt oss av en kvantitativ ansats med deskriptivt syfte då vi undersökt samtliga årsredovisningar för de noterade koncernföretagen. Detta har även tillämpats när vi gjort en mer ingående analys av ett urval företag på A-listan. Den kvantitativa ansatsen är att föredra då den uppnår en hög grad av generaliserbarhet.<sup>13</sup> Vi har även använt oss av en kvalitativ ansats till viss del då intervjuer genomförts för att få en djupare förståelse i ämnet.

### 2.2 Informationsinsamling

För att kunna besvara uppsatsens problemformulering och dess syfte krävs det insamling av data som senare kan bearbetas samt analyseras. Enligt Patel och Davidson finns det två typer av data, primär och sekundärdata. Primärdata består av förstahands rapportering och ögonvittnesskildringar, medan sekundärdata utgör sådan information som redan finns tillgänglig inom området, det vill säga information som andra forskare redan har samlat in.<sup>14</sup>

Uppsatsens sekundärdata utgörs främst av artiklar och litteratur i form av böcker, även relevanta uppsatser har studerats. Merparten av artiklarna och litteraturen har samlats in på Göteborgs Universitetsbibliotek, i de fall vi inte fann det vi sökte hämtades litteraturen från Högskolebiblioteket i Halmstad. I sökandet efter information har sökningar gjorts i Göteborgs Universitetsbiblioteks katalog, Gunda, samt i databaser som FAR-komplett och Libris. Sökandet av information har skett genom att söka med nyckelord som ”nya aktiebolagslagen”, ”URA 47”, ”utdelning”, ”borgenärsskydd”, ”koncernspärr”, ”årsredovisningslagen” och ”Rolf Skog”. Förklaringen till att vi valde att använda

---

<sup>11</sup>Holme M. I. & Solvang K. B, 1997, *Forskningsmetodik- om kvalitativa och kvantitativa metoder*

<sup>12</sup> Patel R & Davidson B, 2003, *Forskningsmetodikens grunder- Att planera, genomgöra och rapportera undersökning*, s.109

<sup>13</sup> Holme M. I. & Solvang K. B, 1997, *Forskningsmetodik- om kvalitativa och kvantitativa metoder*

<sup>14</sup>Patel R & Davidson B, 2003, *Forskningsmetodikens grunder- Att planera, genomgöra och rapportera undersökning*

sökordet ”Rolf Skog” var att han sitter med i aktiebolagskommittén och har varit med och utvecklat den nya ABL. Han har även skrivit en del artiklar inom detta ämne.

Studiens empiri bygger i huvudsak på en kvantitativ sekundärdata i form av årsredovisningar i tryckt eller elektroniskt format. Då ändringen genomfördes nyligen och det inte finns mycket skrivet inom detta område valde vi att även komplettera vår sekundärdata med primärdata i form av intervjuer av sakkunniga personer.

### 2.3 Intervjuer

Intervjuer har genomförts med fyra respondenter. Den första var Fredrik Ekelund som vi tog kontakt med efter att vi läst en av hans artiklar. Fredrik Ekelund är auktoriserad revisor och jobbar på Ernst & Young i Borås sedan 1988. Han skriver även artiklar i företagets kundtidning. Claes Thimfors fann vi naturligt att intervjua då han gästföreläste om revision för större företag på kursen ”Externredovisning, revision och analys” vid Handelshögskolan vid Göteborgs universitet. Claes Thimfors jobbar som auktoriserad revisor på Öhrlings PWC, vilket han har gjort i 25 år. Han har även varit delägare sedan 1997. Den tredje respondenten var Per Thorell som vi blev intresserade av att intervjua då han omnämndes i uppsatsen vid titel ”Aktiekapitalet = Borgenärsskydd?”. Per Thorell är professor i företagsrätt och jobbar på Ernst & Young i Stockholm. Han har även skrivit artikeln ”Redovisning som grund för vinstutdelning” som publicerats i Juridisk tidskrift. Den sista personen vi valde att intervjua var Pernilla Lundqvist som arbetar på KPMG med redovisningsfrågor parallellt med forskning om hur företagen implementerar nya redovisningsnormer.

#### 2.3.1 Intervjuprocessen

Det finns olika sätt att genomföra intervjuer på. Vi valde mellan att träffa intervjupersonerna personligen eller genomföra intervjun per telefon. Vi genomförde personliga intervjuer med Claes Thimfors, Fredrik Ekelund och Pernilla Lundqvist då de befann sig i närheten av Göteborg. På grund av avståndet var det inte möjligt att genomföra personlig intervju med Per Thorell utan en telefonintervju genomfördes. Nästa steg var att välja om intervjuerna skulle vara öppna eller strukturerade. En öppen intervju kännetecknas av att det blir mer som ett samtal mellan den som intervjuar och den intervjuade, frågorna tas lite mer som de kommer. Den strukturerade intervjun är på förhand bestämda frågor som ställs till respondenten.<sup>15</sup> Den öppna intervjun kan även kallas för kvalitativ intervju, då en kvalitativ intervju kännetecknas av frågor som har en låg standardisering, vilket innebär stort utrymme för respondenten att svara fritt. Syftet är att få fram respondentens uppfattning om en viss företeelse.<sup>16</sup> Vi valde att använda oss utav en delvis öppen (kvalitativ) intervju med samtliga respondenter. Vi hade förutbestämda frågor men respondenterna gavs stort utrymme att svara fritt.

Vi diskuterade även om intervjuerna skulle vara dolda eller inte. Vid en dold intervju visas exempelvis företagsnamn eller personidentitet inte i texten utan respondenterna

<sup>15</sup> Jacobsen D. I, 2002, *Vad, hur och varför: Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*

<sup>16</sup> Patel R & Davidson B, 2003, *Forskningsmetodikens grunder- Att planera, genomföra och rapportera undersökning*

anges med en siffra eller liknade. Om ämnet är känsligt kanske en dold intervju passar sig bättre eftersom inte respondenten behöver känna sig avslöjad.<sup>17</sup> Då vårt ämne inte är känsligt ansåg vi att intervjupersonerna inte behövde vara dolda utav vi valde att visa intervjupersonernas namn i arbetet.

Den första kontakten med samtliga respondenterna skedde genom mailkontakt för att presentera oss och introducera vårt ämne för att se om de var intresserade av att ställa upp för intervju. När vi hade fått klartecken tog vi kontakt med respondenterna via telefon för att bestämma datum då intervjun skulle genomföras. Vi skickade frågorna till respondenterna några dagar i förväg för att de skulle kunna förbereda sig och på så sätt ge bättre svar. För att få ner respondenternas svar utsågs en person i vår grupp som ställde samtliga frågor medan de andra två skrev ner svaren. Under intervjuerna använde vi även oss utav en MP3 spelare som vi spelade in hela intervjun med för att vara säkra på att det som återfinns i arbetet är det som respondenten svarat.

### 2.3.2 Bearbetning av intervjusvar

Varje intervju pågick i ungefär 45 minuter förutom telefonintervjun med Per Thorell som gick lite snabbare då han enbart ville svara på konkreta tillämpningsfrågor. Efter varje intervju sammanställdes svaren och inspelningen lyssnades igenom. Vi valde att skriva ner frågorna och svaren från varje respondent för sig för att sedan sammanställa. Svaren delades sedan upp i respektive intervjufråga, detta för att läsaren ska få en samlad uppfattning om vad respondenterna ansåg angående vardera fråga. Detta gjorde vi för att svaren på frågorna är det väsentliga och det är dessa som ska stå i fokus och inte personen i sig. Vi har endast valt att belysa de intervjusvar som vi anser är viktiga för studien och har således inte återgivit hela intervjun i sin helhet. Därför kommer inte alla respondenters svar att återges under varje fråga. En del av de frågor som ställdes till våra respondenter var av ren faktnatur, dessa ställdes för att förbättra vår förståelse för ämnet. I och med detta återfinns inte dessa i delen som tar upp intervjusvaren utan behandlas i avsnittet referensramen då det är samma informationsinnehåll.

## 2.4 Analys av årsredovisningar

Vi har valt att genomföra två undersökningar av årsredovisningar. I den första undersökningen valde vi att analysera företagen för att få en bild över om den rekommenderade uppställningen gällande eget kapital, som akutgruppen har tagit fram, följs och om sättet att redovisa det egna kapitalet skiljde sig åt mellan företagen. I den andra undersökningen valde vi att titta närmare på utdelning i ett urval av företag. Även i detta fall kommer vi att utnyttjade den information som kommit fram vid granskning av årsredovisningar för att kunna dra slutsatser utifrån det insamlade materialet under studiens gång.

### 2.4.1 Val av företag

Då ändringen av hur eget kapital bör redovisas berör alla noterade koncernföretag har vi använt oss av A- och O-listan på Stockholmsbörsen där noterade koncernföretag återfinns. Företagen som är listade på A-listan karaktäriseras av att de ägs av minst 2000

<sup>17</sup> Jacobsen D. I, 2002, *Vad, hur och varför: Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*

aktieägare samt att börsvärdet uppgår till minst 300 miljoner kronor. För de företag som återfinns på O-listan är kraven lägre och företagen kännetecknas av att de ägs av minst 300 aktieägare.<sup>18</sup> För att inte få en missvisande bild i vår slutsats valde vi att undersöka samtliga koncernföretag på Stockholmsbörsen. Populationen består utav totalt 266 företag<sup>19</sup> varav 53 är noterade på A-listan och resterande är noterade på O-listan. Första gången vi tittade på samtliga årsredovisningar var det inte så många företag som hade kommit ut med sin årsredovisning för 2005. För de företag som inte publicerat sin årsredovisning första gången skedde därefter en löpande uppföljning av dessa. De företag som inte kom ut med sin årsredovisning innan den 24 april uteslöt vi ifrån studiens urval, detta på grund utav tidsaspekten.

I vår andra undersökning valde vi att genomföra en ingående analys av ett urval företag på A-listan. Valet att använda företag från A-listan grundar sig på att allmänhetens intresse är störst för dessa företag, då de präglas av ett stort antal aktieägare. En mindre population valdes även för att få ett mer hanterligt urval. Vi valde i denna undersökningsgrupp att studera 10 företag.

### 2.4.2 Undersökningen av eget kapital

För att kunna genomföra den första undersökningen, att kartlägga hur samtliga noterade koncernföretag i Sverige redovisar det egna kapitalet, besökte vi Stockholmsbörsens hemsida<sup>20</sup>. Utifrån deras hemsida besökte vi sedan genom direktlänk samtliga företags, som fanns registrerade på A- och O-listan, hemsidor för att kunna studera deras årsredovisningar. Vi använde oss utav 2005 års årsredovisningar för samtliga företag. De poster som fanns redovisade i eget kapital för varje företag fördes över till ett Word dokument. Efter att samtliga företag hade undersökts påbörjades sammanställningen av undersökningen. Vi delade då in de olika förekommande varianterna att redovisa eget kapital i kategorier. Det blev totalt sju olika kategorier som företagen sorterades upp efter. Det var lätt att urskilja dessa sju varianter att redovisa på då ett mönster framträdde. Efter det påbörjades sammanställningen i Excel för att få en överblick av dessa. För att få en lättöverskådlig bild användes tabeller och diagram för att visa resultatet av undersökningen.

### 2.4.3 Undersökning av utdelningar

Vi bestämde oss för att analysera ett urval på 10 företag noterade på A-listan, vilket skedde genom ett slumpmässigt urval. Vad det gäller själva undersökningen använde vi oss även här av årsredovisningar på företagens hemsidor för att få fram siffror för åren 2001 till 2005.

Det finns inget konkret sätt att studera effekten på utdelningar, som vi känner till. Vi valde därför att analysera utdelningarna utifrån fyra olika alternativa metoder. Den första mätmetoden var att titta på vilken av moderbolagsspärren och koncernspärren som varit lägst under en femårsperiod. Detta för att se om borttagandet av koncernspärren skulle ha någon effekt på utdelningarna eller om det varit moderbolagsspärren som varit

<sup>18</sup> <http://www.fsb.se/sst/inf/out/infOutWww/0,,26124,00.html> 2006-04-11

<sup>19</sup> Datum: 2006-04-04

<sup>20</sup> [www.stockholmsborsen.se](http://www.stockholmsborsen.se) 2006-04-03



stoppklossen för utdelningarna i företagen. Den andra metoden var att undersöka hur utdelningarna hade utvecklats över tiden, även här under fem år. Utifrån detta tillvägagångssätt skulle vi kunna se om utdelningarna ökat det senaste året, vilket kan tänkas vara en indikation på att borttagandet av koncernspärren haft en inverkan på utdelningarna. Den tredje mätmetoden var att se den totala utdelningen i förhållande till årets resultat. Detta valdes för att se hur mycket av koncernens resultat som delas ut till aktieägarna. Den fjärde och sista metoden var att se på företagets utdelningspolicy. Utdelningspolicyn kan vara en förklaring till varför företagen varje år delar ut ett visst belopp till sina aktieägare.

Ovanstående fyra mätmetoder valdes för att belysa hur utdelningen påverkats utifrån olika synvinklar. För att ge läsaren en lättöverskådlig bild har vi valt att skildra dessa i tabeller. På grund utav bristande utrymme skildrar en del tabeller enbart de två senaste åren och hela tabellerna ligger istället som bilaga.

## 2.5 Validitet

Begreppet validitet innebär giltighet och relevans vilket betecknar huruvida vi undersöker det vi avser att undersöka. Ett exempel är om en intervjuundersökning överensstämmer mellan vad vi avser att undersöka och vad vi faktiskt har undersökt.<sup>21</sup>

Vårt huvudsyfte med uppsatsen var att undersöka hur företag på A- och O-listan redovisade eget kapital. Då uppgifterna om detta fanns att finna i företagens årsredovisningar och dessa visar hur företagen verkligen redovisar sitt eget kapital är validiteten mycket hög i vår första undersökning. Dessutom valde vi att undersöka hela populationen, dock begränsades vi av att inte samtliga årsredovisningar hade kommit ut. Validiteten i uppsatsen är emellertid inte lika hög inom andra områden. Vårt bisyfte med uppsatsen var att undersöka hur lagändringarna har påverkat företagens utdelningar till aktieägarna. Då det inte finns något konkret tillvägagångssätt för att ta reda på detta leder det till att validiteten inte blir så hög. Vi har därför valt att undersöka flera olika delar för att få fram ett rättvisande resultat. Dock anser vi att validiteten på andra undersökningen har höjts genom att vi analyserat flera olika faktorer.

Vad det gäller våra intervjuer har de inte så hög validitet. För att höja validiteten förvissade vi oss om att de personer som vi valde att intervjua var rätt för vår studie. Detta skedde genom att maila en kort beskrivning om vad vår uppsats skulle handla om, vid första kontakten. Vi skickade även våra frågor några dagar innan till respondenterna, detta för att de skulle kunna förbereda sig och därmed ge bättre svar. Validiteten stärks även genom djupare intervjuer det vill säga kvalitativa intervjuer, då vi har möjlighet att formulera om frågan om respondenten inte skulle förstå den. Dessutom kan vi som intervjuare ställa följdfrågor om det var något som vi ville att respondenten skulle vidareutveckla. Det faktum att vi alla tre medverkade på samtliga intervjuer, utan vid ett tillfälle då en av oss inte kunde medverka, och att vi bandade intervjun tycker vi stärker validiteten eftersom vi var fler som kunde ta till oss informationen och lyssna på intervjun igen om så behövdes.

<sup>21</sup> Patel R & Davidson B, 2003, *Forskningsmetodikens grunder- Att planera, genomföra och rapportera undersökning*

## 2.6 Reliabilitet

Begreppet reliabilitet innefattar tillförlitlighet och anger om vi kan lita på det som vi fått fram i undersökningen. Reliabilitet innebär att det resultat som framkommer i en undersökning ska kunna upprepas och blir densamma om vi gör undersökning en gång till.<sup>22</sup> När samma metod för datainsamling ger samma resultat har undersökningen hög tillförlitlighet.<sup>23</sup> Detta är framförallt aktuellt när det gäller kvantitativa undersökningar, då graden av stabiliteten i undersökningen är viktig för att uppnå pålitlighet.<sup>24</sup>

I och med att vi framförallt använde oss av sekundärdata i form av årsredovisningar i våra undersökningar, upprätthålls en hög reliabilitet. Då ingen egen tolkning behöver göras av årsredovisningarna. Dessutom kan inte vi påverka informationen eftersom det är tryckt källa. Det som möjligen skulle kunna påverka insamlingen av informationen negativt i vår första undersökning är att en annan person kanske skulle komma fram till andra kategorier än dem som vi urskiljt. Vi anser dock att denna risk är liten då kategorierna var relativt lätta att få fram. Ytterliggare en aspekt som bör påpekas är att det är svårt att göra gränsdragning mellan vilka företag som gör rätt eller fel gällande uppställning av eget kapital, då varje individ gör sin egen tolkning.

Vad det gäller undersökningen som behandlar hur företagens utdelningar påverkas av lagändringarna har vi även här använt oss av redan tryckta källor såsom årsredovisningar. Även i detta fall uppnås en högre grad av reliabilitet. Dock minskas denna av att vi måste göra våra egna tolkningar av siffrorna från årsredovisningarna. Dessutom kanske andra personer skulle ha valt andra metoder än vad vi använt oss av för att se om utdelningarna ökat då det inte finns något uttalat sätt att mäta utdelning på.

Reliabiliteten är dock inte så hög vad det gäller våra kvalitativa intervjuer. En orsak till detta är att ingen av oss uppsatsskrivare är tränade i intervjuteknik. För att inte svaren skall bli beroende av vem som ställer dem valde vi dock att en och samma person ställde samtliga frågor till alla respondenter. Vi tror inte att vi skulle få samma svar om vi hade ställt samma frågor till helt andra personer, vilket gör att reliabiliteten i detta fall är ett bristfälligt.

## 2.7 Generaliserbarhet

Generaliserbarhet innebär att det kunskapsbidrag som har framkommit kan användas på andra områden. Vad det gäller kvantitativa undersökningar är forskarens syfte att resultatet ska kunna generaliseras på andra områden, medan forskarens syfte med den kvalitativa undersökningen är att skapa förståelse för ett visst beteende. Resultat i det senare fallet är svårt att generaliseras utöver det aktuella området då forskaren bland annat genomför intervjuer med en viss grupp individer eller observationer i en viss miljö.<sup>25</sup>

---

<sup>22</sup> Patel R & Davidson B, 2003, *Forskningsmetodikens grunder- Att planera, genomföra och rapportera undersökning*

<sup>23</sup> Jacobsen D. I, 2002, *Vad, hur och varför: Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*

<sup>24</sup> Bryman, A & Bell, E, 2005, *Företagsekonomiska forskningsmetoder*

<sup>25</sup> Bryman, A & Bell, E, 2005, *Företagsekonomiska forskningsmetoder*



Undersökningen som innefattar kartläggande av hur företagen redovisar eget kapital i koncernredovisningen upprätthåller en hög generaliserbarhet, då urvalet representerar en hög andel av samtliga företag på A- och O-listan. Det är inte ett specifikt företag som har undersökts utan en stor grupp företag. En hög generaliserbarhet motiveras även i den meningen att resultatet kan tillämpas på de företag som inte kommit ut med sin årsredovisning och de företag som använder sig av brutet räkenskapsår, det vill säga bortfallet i denna undersökning. Företagen som har brutet räkenskapsår kommer att bli tvungna att ändra uppställningen av eget kapital i nästa årsredovisning. Resultat kan likaså utnyttjas på företag som framöver träder in på A- och O-listan. Vad det gäller undersökningen som analyserar utdelningar i ett antal företag har inte den så hög generaliserbarhet som hade önskats, då urvalet endast består av ett mindre antal företag på A-listan. Vi kan inte med säkerhet säga att dessa företag är ett representativt urval av de noterade koncernföretagen i Sverige. För att uppnå en högre generaliserbarhet på denna undersökning hade vi varit tvungna att analysera en större andel av de noterade företagen i Sverige.

Någon generaliserbarhet vad det gäller intervjuerna går inte att dra eftersom det förmodligen skulle ge ett annat resultat om intervjuerna genomfördes med andra respondenter. Möjligen hade samma svar erhållits på direkta tillämpningsfrågor om vi intervjuat andra revisorer.

## 2.8 Källkritik

Avsikten med källkritik är att kritiskt granska de källor som används i studien samt bestämma källornas trovärdighet. Övergripande innebär det att bedöma om källan är sann och om innehållet är korrekt återangivet av författaren.<sup>26</sup>

För att kunna besvara studiens problemställning och syfte har sekundärlitteratur används som är aktuell och relevant. Då lagtext och proportioner genomgående har används stärker detta trovärdigheten i uppsatsen. Ytterligare litteratur som tidsenliga artiklar och elektroniska källor mestadels i form av årsredovisningar har bearbetats men även tidskrifter som är av vetenskaplig karaktär såsom ”Tidskrift for Selskabsret” och ”Juridisk Tidskrift”. Det kan dock ifrågasättas om artiklar som har publicerats i tidskrifter som ”Balans” och kundtidningar är av hög tillförlitlighet. De valda respondenterna anser vi var relevanta för uppsatsen då de besitter en hög kunskap inom området, till exempel intervjuades Per Thorell som är professor i företagsrätt.

<sup>26</sup> Nyberg, R, 2000, *Skriv vetenskapliga uppsatser och avhandlingar – med stöd av IT och Internet*

### 3. Referensram

*I nedanstående kapitel presenteras den referensram som anses vara relevant för att uppnå studiens problemformulering och dess syfte. Här sker bland annat en redogörelse av olika delar i tidigare och nuvarande lagstiftning med eget kapital och utdelning som utgångspunkt. Avslutningsvis redogörs ett antal akademikers synsätt som anses ligga i linje med studien.*

#### 3.1 Koncernföretag och Koncernredovisning

Koncernförhållande råder när ett företag äger mer än 50 % av det andra företags andelar. Det företag som äger mer än 50 % av andelarna i ett företag kallas för moderbolag medan det andra företaget kallas för dotterbolag. Ovanstående koncernförhållande bidrar till påverkan vid upprättade av redovisningen.<sup>27</sup> Redovisningen påverkas även då ett företag äger minst 20 % av rösterna i ett annat företag, intresseföretag.<sup>28</sup>

Enligt ÅRL skall moderbolaget upprätta en årsredovisning för koncernen<sup>29</sup>. En anledning till att koncernen skall lämna en särskild årsredovisning är att det vanligtvis förekommer en del transaktioner mellan företagen inom koncernen som måste elimineras för att intressenterna ska kunna se koncernens verkliga resultat. Ytterligare en förklaring till kravet på koncernredovisning är att moderbolaget kan påverka hur koncernföretagens vinster kan disponeras.<sup>30</sup>

#### 3.2 Akutgruppen

Redovisningsrådets Akutgrupp, oftast benämnd akutgruppen, har som uppdrag att ge uttalanden i redovisningsfrågor som är av komplicerad art vad det gäller svenska förhållanden. Frågor som akutgruppen tar upp ska vara av akut natur eller vara frågor som inte har behandlats av europeiska organ. Enheten arbetar med tolkningar av Redovisningsrådets rekommendationer och ska ha sin grund utifrån IAS/IFRS samt uttalande från IFRIC/SIC. Vad som tas upp i akutgruppens uttalanden kan antingen vara förslag från dem själva eller frågor från allmänheten. Uttalande från akutgruppen benämns URA och står för Uttalanden från Redovisningsrådets Akutgrupp. Ett av dessa URA som berör denna studie är URA 47, "Redovisnings av Eget kapital i koncern".<sup>31</sup>

<sup>27</sup> Lönqvist R, 2002, *Årsredovisning i koncerner*

<sup>28</sup> Carlsson J, Jonnergård K, Nilsson S- A, 2003, *Koncernredovisning*

<sup>29</sup> ÅRL, § 7:1

<sup>30</sup> Ljungberg R & Phillips D, 2001, *Koncernredovisning i praktiken*

<sup>31</sup> [http://www.redovisningsradet.se/pdf-05/Prospekt\\_2005.pdf](http://www.redovisningsradet.se/pdf-05/Prospekt_2005.pdf) 2006-04-26

### 3.3 Lagstiftning

ABL är den lag som reglerar aktiebolagsrätten i Sverige. Den förra versionen av ABL kom ut 1975. Under 1990-talet utsågs en kommitté för att se över 1975 års ABL för att se vilka delar som behövde moderniseras. År 2001 kom dock ett helt nytt och modernt lagförslag från aktiebolagskommittén som efter vissa ändringar ledde till att regeringen i mars 2005 lade fram en proposition som godkändes av riksdagen. Den 1 januari 2006 trädde den nya ABL i kraft och ersatte den gamla versionen.<sup>32</sup> De årsredovisningar som upprättas efter den 1 januari 2006 skall ha tagit hänsyn till de ändringar som skett i den nya ABL. Det har även skett en del ändringar i ÅRL som företagen även skall ta hänsyn till. Alltså gäller ändringarna årsredovisningar för 2005 som ges ut under 2006.<sup>33</sup>

I nedanstående avsnitt sker först en förklaring gällande kopplingen mellan ABL och ÅRL. Därefter belyses vissa delar i ABL som är relevanta för uppsatsen. För att kunna beskriva hur lagen skall användas idag följer först en presentation av 1975 års ABL, därefter behandlas hur 2005 års ABL ska tillämpas. Presentationen kommer inte att ske endast utifrån koncernförhållanden utan vi kommer även att behandla juridiska personers redovisningsskyldighet. Detta görs då vi oundvikligen kommer in på dessa förhållanden, då moderbolaget själv är en juridisk person.

Innan ÅRL trädde i kraft återfanns redovisningsreglerna som behandlas i nuvarande ÅRL i ABL. Den 1 januari 1996 ersatte den nya ÅRL den dåvarande ABLs 11:e kapitel som behandlade redovisning i aktiebolag. Denna ändring skedde på grund av EG:s fjärde, sjunde och elfte bolagsdirektiv.<sup>34</sup> Nu är alltså regelverken uppdelade i ÅRL och ABL. Först och främst styrs aktiebolag av ABL men även ÅRL ses som ett komplement till att styra denna bolagsform.<sup>35</sup>

För att skapa en överblick över de förändringar i lagstiftningen som i kommande delavsnitt kommer att presenteras mer ingående skildras de väsentligaste förändringarna i nedanstående tabell.

---

<sup>32</sup> Engshagen, I, 2006, "BFNAR 2005:1 Tillämpning av redovisningsrådets rekommendation RR 1:00 Koncernredovisning"

<sup>33</sup> Ekelund, F, 2006, *Nyheter i årsredovisningslagen*

<sup>34</sup> Bökmark J & Svensson B, 1996, *Aktiebolagslagen: kommentar och lagtexter*

<sup>35</sup> [www.ne.se](http://www.ne.se) 2006-04-26

**Tabell: 3:1** Sammanfattning av förändringar i lagstiftningen

	Tidigare lagstiftning	Nuvarande lagstiftning
Aktiekapital (koncerner)	1975 års ABL tillämpades  Nominellt belopp användes.	2005 års ABL tillämpas  <b>Förändring:</b> Kvotvärde används nu istället. Varje aktie är en andel av aktiekapitalet, ex. 1/100
Eget kapital (juridisk person)	ÅRL tillämpades  Uppdelning eget kapital var: <i>Bundet eget kapital:</i> Aktiekapital, reservfond, överkursfond, uppskrivningsfond, kapitalandelsfond. <i>Fritt eget kapital:</i> Fria fonder, balanserad vinst/förlust, årets resultat.	ÅRL tillämpas  Uppdelning eget kapital: <i>Bundet eget kapital:</i> Aktiekapital, uppskrivningsfond, reservfond, kapitalandelsfond <i>Fritt eget kapital:</i> Fria fonder, överkursfond, balanserad vinst/förlust, årets resultat.  <b>Förändring:</b> Överkursfonden tillhör nu fritt eget kapital och inte bundet eget kapital. Sker inte längre avsättning till reservfond.
Eget kapital (koncerner)	ÅRL och RR 1:00 tillämpades.  Uppdelning eget kapital var: <i>Bundet eget kapital:</i> Aktiekapital, bundna reserver <i>Fritt eget kapital:</i> Fria reserver eller balanserad förlust, årets resultat.	IAS/IFRS, RR 30:05 och URA 47 tillämpas  Enligt URA 47 bör eget kapital redovisas enligt följande: aktiekapital, övrigt tillskjutet kapital, reserver och balanserade vinstmedel  <b>Förändring:</b> Ingen uppdelning av eget kapital i bundet och fritt.
Utdelningsregler (koncerner)	1975 års ABL kap 12 tillämpades  Vid vinstutdelning skulle moderbolagsspärren, koncernspärren och försiktighetsprincipen beaktas.	2005 års ABL kap 17 tillämpas  Vid vinstutdelning ska moderbolagsspärren och försiktighetsprincipen beaktas.  <b>Förändring:</b> Koncernspärren borttagen. Styrelsen ska avge en skriftlig motivering till utdelningsförslaget.

Källa: Egen konstruerad

### 3.3.1 Aktiekapital

I Sverige är aktiebolag uppdelade i privata och publika aktiebolag. Det är endast publika aktiebolag som får vända sig till allmänheten för att skaffa sig kapital i form av utgivande av aktier. För privat aktiebolag ska aktiekapitalet uppgå till minst 100 000 kronor och i ett publikt aktiebolag ska denna summa vara minst 500 000 kronor, utöver detta finns det ingen gräns hur stort aktiekapitalet får vara.<sup>36</sup>

<sup>36</sup> Lundén B, 2002, *Aktiebolag – Skatt, ekonomi och juridik*

### *Tidigare lagstiftning gällande aktiekapital*

Enligt 1975 års ABL var företagets aktiekapital uppdelat i flera andelar, där varje andel kallades en aktie. Avsikten var att varje aktie skulle ha lika stor rätt, om det i bolagsordningen inte hade bestämts något annat. Samtliga aktier som företaget gav ut skulle alltid ha lika stort nominellt belopp. Det nominella beloppet för en aktie räknades fram genom att ta aktiekapitalet dividerat med antalet aktier. I ett företag som hade ett aktiekapital på 100 000 kronor och 100 stycken aktier, hade då vardera aktie ett nominellt belopp på 1000 kronor.<sup>37</sup>

### *Nuvarande lagstiftning gällande aktiekapital*

Ändringen av ABL har inneburit att aktiernas nominella belopp försvinner och istället ska kvotvärde användas. Företagets aktiekapital delat med antalet företagsaktier benämns kvotvärde. Genom detta representerar varje aktie en viss del av bolaget.<sup>38</sup> Utifrån samma förutsättningar som ovanstående exempel är kvotvärdet, 1/100, det vill säga att en aktie är en hundraedel av aktiekapitalet. I och med dessa ändringar i ABL kommer företagets bolagsordning att ändras. Till exempel kommer aktiernas nominella belopp i bolagsordningen försvinna och ersättas av antalet aktier.<sup>39</sup>

### *3.3.2 Eget kapital*

Eget kapital definieras som skillnaden mellan ett företags tillgångar och skulder och uppkommer vanligen genom inbetalning från ägarna och genererande vinster under åren.<sup>40</sup>

### *Tidigare lagstiftning gällande eget kapital i juridisk person*

Enligt 1995 års ÅRL, 5 kap 14 §, skulle juridiska personer dela upp det egna kapitalet i bundet eget kapital och fritt eget kapital eller ansamlad förlust. Det bundna egna kapitlet delas upp på poster som:<sup>41</sup>

- Aktiekapital
- Reservfond
- Överkursfond
- Uppskrivningsfond
- Kapitalandelsfond

Den första posten, aktiekapital, utgörs av det sammanlagda nominella beloppet av tecknade aktier som bolaget har gett ut. Till reservfonden hänförs bland annat den sammanlagda avsättningen från årets resultat tills dess överkursfonden och reservfonden tillsammans uppgår till 20 % av aktiekapitalet. Vad det gäller överkursfond består denna post av det belopp som har betalats in för de tecknade aktierna utöver det nominella beloppet. En aktie som har ett nominellt belopp på 100 kr och tecknas för 150 kr, motsvarar 50 kr överkurs och skall föras till överkursfonden.

<sup>37</sup> Lundén B, 2002, *Aktiebolag – Skatt, ekonomi och juridik*

<sup>38</sup> [http://www.ey.com/global/content.nsf/Sweden/EY\\_Focus\\_2005\\_9\\_Arsredovisningslagen](http://www.ey.com/global/content.nsf/Sweden/EY_Focus_2005_9_Arsredovisningslagen) 2006-04-24

<sup>39</sup> Skog, R, 2005, *Dags att anpassa bolagsordningen till nya ABL*

<sup>40</sup> [www.ne.se](http://www.ne.se) 2006-05-22

<sup>41</sup> FAR:s Samlingsvolym 2005 del 1

Den näst sista posten, uppskrivningsfond, består huvudsakligen av uppskrivningar av bolagets anläggningstillgångar.<sup>42</sup> Vid värdering med kapitalandelsmetoden ska det belopp som ökar andelarnas bokförda värde sättas av till en post som benämns kapitalandelsfond. Kapitalandelsmetoden innebär att företagets aktier i ett intresseföretag värderas genom hur stor andelen av eget kapital som företaget äger i intresseföretaget.<sup>43</sup> Samtliga poster som nämnts ovan här får inte tas i anspråk då företaget gör utdelning till sina aktieägare.<sup>44</sup> Fritt eget kapital utgörs enligt 1995 års ÅRL av:

- Fria fonder
- Balanserad vinst eller förlust
- Årets vinst eller förlust

Beslutet att göra avsättning till fria fonder är en valfrihet utifrån företaget sida som de har full frihet att frångå. Företagets avsikt med denna avsättning är att dessa medel inte ska vara användbara för utdelning till aktieägarna. Till balanserade vinster eller förluster hänförs den samlade vinsten eller förlusten som återstår av det fria egna kapitalen sedan åren innan. Sista posten, årets vinst eller förlust innehåller precis vad namnet säger, årets vinst eller förlust. Den del av årets vinst som inte delas ut till aktieägarna förs nästa år över till posten balanserad vinst eller förlust. Sammanfattningsvis utgörs företagets fria egna kapital till största delen av det som är utdelningsbart till aktieägarna, förutom fria fonder.<sup>45</sup>

#### *Nuvarande lagstiftning gällande eget kapital i juridisk person*

Enligt den modifierade 1995 års ÅRL 5 kap 14 § ska juridiska personer i sin redovisning fortfarande dela upp det egna kapitalet på bundet respektive fritt eget kapital. Det bundna egna kapitalet består av:

- Aktiekapital
- Uppskrivningsfond
- Reservfond
- Kapitalandelsfond

Skillnaden gentemot den gamla ÅRL är att posten överkursfond inte räknas till bundet eget kapital längre. De framtida överkurser som sker vid emissioner ska precis som innan redovisas i en överkursfond, men denna fond skall istället tillhöra fritt eget kapital.<sup>46</sup> En annan viktig förändring som sker i den nya ÅRL är att reglerna för avsättning till reservfonden försvinner. Detta kommer att innebära att vinstdepositionen i årsredovisningen berörs.<sup>47</sup>

<sup>42</sup> Rodhe K, 2002, *Aktiebolagsrätt*

<sup>43</sup> Thorell P, 2005/2006, *Redovisning som grund för vinstutdelning*

<sup>44</sup> Rodhe K, 2002, *Aktiebolagsrätt*

<sup>45</sup> Ibid.

<sup>46</sup> Thorell P, 2005/2006, *Redovisningen som grund för vinstutdelning*

<sup>47</sup> [http://www.ey.com/global/content.nsf/Sweden/EY\\_Focus\\_2005\\_9\\_Arsredovisningslagen](http://www.ey.com/global/content.nsf/Sweden/EY_Focus_2005_9_Arsredovisningslagen) 2006-04-24

Uppdelningen på fritt eget kapital i juridiska personer består av samma poster som tidigare. Skillnaden är att överkursfonden precis som nämndes här ovan tillhör fritt eget kapital nu och inte bundet kapital.<sup>48</sup>

#### *Tidigare lagstiftning gällande eget kapital i koncernföretag.*

Innan IAS/IFRS reglerna infördes tillämpades ÅRL och RR 1:00 ”Koncernredovisning” i koncernföretag. ÅRL gällde vid reglering av årsredovisningar<sup>49</sup>. RR 1:00 gällde för noterade företag i Sverige vid upprättande av sin koncernredovisning<sup>50</sup>. Enligt RR 1:00 punkt 14 skulle det egna kapitalet tidigare i koncernredovisningen delas upp enligt nedanstående:

#### Bundet kapital

- Aktiekapital
- Bundna reserver

#### Fritt eget kapital eller ansamlad förlust

- Fria reserver eller balanserad förlust
- Årets resultat<sup>51</sup>

Denna uppdelning på bundet och fritt eget kapital låg tidigare bland annat till grund för att kunna bestämma utdelningsbara medel. Det kapital som var fritt eget kapital kunde delas ut till aktieägarna.<sup>52</sup> Mer om utdelning kommer presenteras längre fram i uppsatsen.

#### *Nuvarande lagstiftning gällande eget kapital i koncernföretag.*

Uppdelningen av eget kapital i bundet och fritt har nu tagits bort i den modifierade 1995 års ÅRL och noterade företag blir i dag hänvisade att följa IAS/IFRS.<sup>53</sup> För de företag som tillämpar IAS/IFRS i sin koncernredovisning har akutgruppen utarbetat ett uttalande om hur eget kapital skall redovisas, URA 47. Det anges att i balansräkningen skall det tydligt visas vad som är tillskjutet kapital, till exempel från aktieägare. Det skall även tydligt framgå vad som är eget kapital hänförligt från andelar i moderbolaget och från minoritetsintressen i enlighet med IAS 1 punkt 68 o) och p). Det kapital som är hänförligt från moderbolaget skall enligt akutgruppen delas upp i följande poster:

- Aktiekapital
- Övrigt tillskjutet kapital
- Reserver
- Balanserade vinstmedel

Posterna för tillskjutet kapital från aktieägarna och eget kapital hänförligt till andelar i moderbolaget och minoritetsintressen skall som minst redovisas i balansräkningen. Vad det gäller moderbolaget innebär detta att det kapital som aktieägarna har tillskjutit, aktiekapital och övrigt tillskjutet kapital, och det kapital som har genererats i

<sup>48</sup> ÅRL § 5:14

<sup>49</sup> Nilsson S, 1999, *Redovisningens normer och normbildare*

<sup>50</sup> FAR samlingsvolym, 2005, *RR 1: 00 Koncernredovisning*

<sup>51</sup> Ibid.

<sup>52</sup> Thorell P, 2005/2006, *Redovisningen som grund för vinstutdelning*

<sup>53</sup> ÅRL § 5:14 & § 7:32



verksamheten, reserver och balanserade vinstmedel, ska skildras var för sig i koncernredovisningen. För minoritetsintressen ska det kapital som skapats i verksamheten och som är hänförligt till dessa visas i koncernredovisningen. I de fall där det krävs för att öka förståelsen för företagets finansiella ställning skall en uppdelning ske av det egna kapitalet enligt IAS 1 punkt 69 och 74. Detta kan innebära att företaget till exempel specificerar sina reserver. Uppdelningen av eget kapital får göras i balansräkningen eller i not.<sup>54</sup>

I IAS 1 framgår inte tydligt vad som skall ingå i reserver. Akutgruppen gör dock sin tolkning av IAS 1 och skriver i sitt uttalande att intäkter och kostnader som går direkt mot eget kapital efter beräkning av skatteeffekter går under posten reserver. Exempel på poster som kan ingå i reserver är omräkningsdifferenser, omvärderingsreserver och verkligtvärdereserv.<sup>55</sup> I ÅRL förekommer det ingen begränsning när det gäller utdelning av reserver, vilket genom tolkning innebär att posten reserver kan delas ut.

De företag som tillämpar IAS/IFRS skall i koncernredovisningen ha en förklaring över förändringar i eget kapital. Här skall intäkter och kostnader redovisas som är hänförliga specifikt till eget kapital.<sup>56</sup>

### 3.3.3 Utdelningsregler

Utdelningsreglerna finns till för att skydda borgenärerna genom att bolaget inte får dela ut för mycket till aktieägarna.<sup>57</sup> De utdelningsregler som presenteras här nedanför gäller både för juridisk person och koncerner.

#### Tidigare utdelningsregler

Bestämmelserna om vederlagsfria utdelningar från bolaget till dess aktieägare behandlades i 1975 års ABL 12: e kapitlet. Vederlagsfria utdelningar innebär att motparten inte behöver utföra någon motprestation för att erhålla utdelning. I ABL 12 kap 1 § nämns det att utbetalning till aktieägarna med medel från bolaget endast fick ske enligt bestämmelserna om vinstutdelning i 1975 års ABL. Syftet med reglerna var att begränsa att bolaget inte betalar ut så stora belopp till aktieägarna att fordringsägarnas intresse skadas. Huvudprincipen vid vinstutdelning var att aktiekapitalet skulle vara oförändrat.<sup>58</sup>

Utdelningen i moderbolag som upprättade koncernredovisning begränsades av tre regler och behandlades i 1975 års ABL 12 kap 2 §. Dessa tre regler var följande:

1. Beloppsspärren – Innebar att utdelning från bolaget inte fick ske till större belopp än vad som var utdelningsbar vinst enligt bolagets egen balansräkning. Sammanfattningsvis innebar det att bolagets bundna egna kapital inte fick röras. (Beloppsspärren är detsamma som moderbolagsspärren.)

<sup>54</sup> Redovisningsrådet, 2006, *URA 47 Redovisning av eget kapital i koncern*

<sup>55</sup> Ibid.

<sup>56</sup> Ibid.

<sup>57</sup> Andersson J, 2005, *Kapitalskyddet i aktiebolag*, s.60

<sup>58</sup> Rodhe K, 2002, *Aktiebolagsrätt*, s. 80-87 + 269-270



2. Koncernspärren - Innebar att utdelning inte heller fick ske till större belopp än vad som var utdelningsbar vinst enligt koncernbalansräkningen.
3. Försiktighetsprincipen – Innebar att vinstutdelningen inte fick ske med så stort belopp att företagets konsolideringsbehov, likviditet eller ställning kunde stå i strid med god affärssed.<sup>59</sup>

Konsolideringsbehov är förhållandet mellan eget kapital och skulder, detta är uppfyllt när företagets eget kapital är tillräckligt stort i förhållande till dess skulder. Vad det gäller likviditet fick inte det utdelade beloppet vara så stort att företaget inom kort efter utdelningen råkade i en likviditetskris. Det sista som skulle beaktas var om företaget uppfyllde god affärssed.<sup>60</sup>

#### *Nuvarande utdelningsregler*

Reglerna som handlar om utdelning i 2005 års ABL har under lång tid bearbetats och återfinns nu i 17: e kapitlet. 2005 års ABL innefattar ett antal omarbetade begrepp, bland annat värdeöverföring. Dess innebörd är ett samlingsbegrepp för alla transaktioner som sker mellan bolaget och dess intressenter, förutom de affärsmässiga, som innebär att förmögenheten i bolaget minskar. Värdeöverföring behandlar fyra olika former. Dessa är vinstutdelning, förvärv av egna aktier, återbetalning till aktieägarna genom minskning av aktiekapitalet eller reservfonden samt affärshändelser som minskar företagets förmögenhet men som inte är av affärsmässig art.<sup>61</sup> Som nämnts i inledande kapitel behandlas bara vinstutdelning.

När ett aktiebolag avser att göra en vinstutdelning till aktieägarna ska denna utdelning prövas i enlighet med bestämmelserna i ABL.<sup>62</sup> Detta sker bland annat genom att undersöka om värdeöverföring i form av utdelning inte gör intrång på borgenärsskyddet, vilket innebär att moderbolagets bundna egna kapital inte får tas i anspråk. Skyddandet av moderbolagets bundna egna kapital sker enligt 2005 års ABL 17 kap 3 § genom beloppsspärren och försiktighetsregeln. Beloppsspärren innebär att värdeöverföringar endast får ske om bundet eget kapital i moderbolaget finns orört direkt efter värdeöverföringen.<sup>63</sup> Detta innebär i sig att det inte får uppstå en minuspost på balansräkningen under eget kapital och skulder efter utdelningen.<sup>64</sup>

Precis som nämndes innan bestod denna kontroll av utdelningsbart medlen innan av tre moment. Enligt 2005 års ABL har en av dessa tagits bort, koncernspärren. I och med detta tas större beaktande till det enskilda fallets omständigheter.<sup>65</sup> En anledning till varför koncernspärren togs bort är enligt Per Thorell att denna regel inte förekommer i utländsk lagstiftning.<sup>66</sup> Slopningen av koncernspärren innebär att det inte längre finns krav på att värdeöverföringen i moderbolaget behöver ta hänsyn till det fria egna kapitlet

<sup>59</sup> Proportion 2004/05:24

<sup>60</sup> Rodhe K, 2002, *Aktiebolagsrätt*

<sup>61</sup> Svensson B & Danelius J, 2005, *Nya aktiebolagslagen – reglerna från den januari 2006*

<sup>62</sup> Andersson J, 2005, *Kapitalskyddet i aktiebolag*

<sup>63</sup> Svensson U, 2005, *Nya aktiebolagslagen – en utförlig genomgång*

<sup>64</sup> Andersson J, 2005, *Kapitalskyddet i aktiebolag*

<sup>65</sup> Svensson B & Danelius J, 2005, *Nya aktiebolagslagen*

<sup>66</sup> Thorell P, 2005/2006, *Redovisning som grund för vinstutdelning*

i bolagets koncernredovisning. Genom försiktighetsregeln kommer dock även i framtiden hänsyn tas till koncernens ekonomiska situation.<sup>67</sup>

En värdeöverföring får enligt försiktighetsregeln utifrån moderbolagets synvinkel endast utföras om den är försvarlig enligt nedanstående två punkter:

- ”de krav som ställs som koncernverksamhetens art, omfattning och risker ställer på koncernens egna kapital samt
- till koncernens konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt”.<sup>68</sup>

Ett företags utdelningsbara belopp kan vara uppfyllt enligt beloppsspärren men vid beaktande av ovanstående försiktighetskriterier så är utdelningen kanske inte försvarlig och företaget kan därför inte dela ut detta belopp. Det belopp som delas ut till aktieägarna kan aldrig vara större än det som är fastställt med beloppsspärren, dock kan det vara mindre.<sup>69</sup>

Enligt proposition 2004/05:85 innebär konsolideringsbehovet att faktorer som bolagets ekonomiska ställning samt deras förmåga att betala sina skulder beaktas. Nyckeltal kan nyttjas för att dra slutsatser om företagets ekonomiska ställning, till exempel kan soliditet användas.<sup>70</sup> Soliditeten är relationen mellan eget kapital och främmande kapital. Ju större andel av bolagets tillgångar som är finansierade med eget kapital ju bättre soliditet anses bolaget ha.<sup>71</sup> Det nämns i förarbetet av propositionen att det inte går att ange en lämplig soliditetsnivå, då företagen befinner sig i olika branscher som är förknippade med olika risker.<sup>72</sup> Även betalningsförmågan på kortsikt ska beaktas, det vill säga likviditeten.<sup>73</sup>

En ny regel som är intagen i 2005 års ABL är att styrelsen ska avge ett yttrande angående utdelningen till aktieägarna. Detta yttrande ska innehålla en motivering om den utdelning som är föreslagen är försvarlig enligt försiktighetsprincipen. Har verkligt värde används för värdering ska även yttrande ges om hur stor del som är hänförligt till det egna kapitalet.<sup>74</sup> Vad det gäller styrelsens yttrande är det av särskilt vikt att tydlig motivering sker då det handlar om företag som har en osäker ekonomisk ställning samt befinner sig i en riskförknippad bransch.<sup>75</sup> Avslutningsvis anser Per Thorell att företagen bör ha en utdelningspolicy för att kunna jämföra årets utdelning i förhållande till något samt dra slutsatser om utdelningen är skälig. Han belyser att många har en utdelningspolicy men det är viktigt att poängtera att inte alla noterade företag har det.<sup>76</sup>

<sup>67</sup> Svensson U, 2005, *Nya Aktiebolagslagen – en utförlig genomgång*

<sup>68</sup> 2005 års ABL § 17:3

<sup>69</sup> Svensson U, 2005, *Nya Aktiebolagslagen – en utförlig genomgång*

<sup>70</sup> Gotab E, 2005, *Nya aktiebolagslagen, 2005 års aktiebolagslag med specialmotiveringarna från propositionen*

<sup>71</sup> Andersson J, 2005, *Kapitalskyddet i aktiebolag*

<sup>72</sup> Thorell P, 2005/2006, *Redovisning som grund för vinstutdelning*

<sup>73</sup> Gotab E, 2005, *Nya aktiebolagslagen, 2005 års aktiebolagslag med specialmotiveringarna från propositionen*

<sup>74</sup> 2005 års ABL 18:4 §

<sup>75</sup> Thorell P, 2005/2006, *Redovisning som grund för vinstutdelning*

<sup>76</sup> Thorell P, 2005/2006, *Redovisning som grund för vinstutdelning*

### 3.4 Skydd för borgenärerna

I ABL är utdelningsreglerna framförallt anpassade för borgenärerna, medan IAS/IFRS det vill säga de internationella redovisningsreglerna främst riktar in sig på aktieägarna.<sup>77</sup> Aktiebolagsformen är den enda bolagsformen i Sverige som gör det möjligt att driva ekonomisk verksamhet utan att bli personligt betalningsansvarig. Aktieägarnas risk är begränsad till att högst omfatta det kapital som satsats i bolaget, medan det föreligger en obegränsad vinstpotential.<sup>78</sup> Utifrån detta är verksamhetens övergripande syfte att ge ut vinst till aktieägarna. Ett sådant vinstsyfte innebär inte att aktieägarna kan bestämma över förmögenheten i bolaget hur som helst, utan andra intressen måste också beaktas. En kategori av intressenter som har stort intresse av att bolagets förmögenhet uppgår till en viss storlek är bolagets borgenärer. Deras intresse skyddas genom borgenärsskyddsreglerna och är uppbyggda kring aktiekapitalet.<sup>79</sup>

Syftet med aktiekapitlet är att det ska fungera som ett skydd för borgenärerna.<sup>80</sup> Även den tidigare regeln om avsättningen till reservfond grundade sig på att ge ett skydd till borgenärerna. Det ansågs att aktiekapitalets ministorlek och dess bevarande under verksamhetens gång inte var tillräckligt skydd för borgenärerna. I 2005 års ABL är denna avsättningsskyldighet avskaffad med motiveringen att det förekom en svaghet i regelverket.<sup>81</sup> I och med att aktieägarna själva bestämmer storleken på aktiekapitalet kan de i viss mån kringgå, därför har regeln upphört. Denna avskaffning kan vara till nackdelen för borgenärer som har förlitat sig på storleken av det bundna egna kapitalet, där reservfonden kunde utgöra en väsentlig del.<sup>82</sup>

#### 3.4.1 Debatter inom området

För att belysa vilka diskussioner som har förts inom studiens ämne sker här nedanför en presentation av två akademikers tankar och reflektioner. Eftersom borgenärsskyddsreglerna begränsar utdelningen till aktieägarna vill vi med dessa artiklar belysa att det finns kritiker till detta skydd samt att många länder inte längre skyddar sina borgenärer genom aktiekapitalet. I och med att vi går mot en harmonisering vad det gäller redovisningsregler tycker vi det är intressant hur andra länder hanterar vinstutdelning för att inte de ska skada sina borgenärer.

Bolagsjuristen Mats Sacklén var en av de första som debuterade inom området borgenärsskydd. 1994 publicerade han sin första artikel i Svensk Juridik Tidning där han kritiserade de borgenärsskyddsregler som förekom i ABL.<sup>83</sup> Nästa akademiker är Jan Andersson som är professor vid Universitetet i Bergen och juris doktor och docent i civilrätt vid Uppsala universitet. Han debuterade i ämnet borgenärsskydd 1995 då han gav ut avhandlingen ”vinstutdelning från aktiebolag”.<sup>84</sup> 2005 publicerades artikeln ”Det

<sup>77</sup> Ibid.

<sup>78</sup> Sacklén M, 1994, *Om skyddet för aktiebolagets borgenärer*

<sup>79</sup> Andersson J, 2005, *Kapitalskyddet i aktiebolag*

<sup>80</sup> Ibid

<sup>81</sup> Ibid

<sup>82</sup> Proportion 2004/05:85

<sup>83</sup> Andersson J, 2005, *Kapitalskyddet i aktiebolag*

<sup>84</sup> Andersson J, 2005, *Kapitalskyddet i aktiebolag*

nya aktiebolagsrättsliga borgenärsskyddet – rättspolitiska funderingar” i Nordisk Tidskrift for Selskabsret. Samma år gavs även hans bok ”Kapitalskyddet i aktiebolag” ut.

#### *Borgenärsskyddets olika beståndsdelar*

Sacklén delar in ABLs borgenärsskydd i tre olika beståndsdelar; tillskottsplikt, begränsningar i dispositionsrätten och tvångslikvidation. Tillskottsplikt behandlar tillskjutande kapital vid bolagets bildande och ökning av detta kapital under verksamhetens gång. Begränsningar i dispositionsrätten redogör för hur dispositionen skall hanteras gällande tillskjutet kapital. Den sista beståndsdel, tvångslikvidation hanterar som ordet säger regler gällande tvångslikvidation av företag om täckning saknas för aktiekapitalet. Sacklén belyser att det finns intressekonflikter mellan aktieägarnas och borgenärernas intresse, vad det gäller borgenärsskyddsreglerna, som lagstiftaren försöker bringa jämvikt i.

I Anderssons artikel belyser han att enligt det andra bolagsdirektivet är kapitalsystemet uppbyggt på tre delar; minimumkapitalkrav, kapitaluppbyggnad och kapitalskydd. Alla dessa tre delar behövs för att bygga upp borgenärsskyddet. Minimumkapitalkravet har som främsta syfte att upprätthålla ett skydd för borgenärerna och kapitaluppbyggnaden tillsammans med minimumkapitalkravet får kapitalet att växa. Den tredje och sista delen, kapitalskyddet, ska se till att inte för stora belopp delas ut så att intrång sker på det bundna egna kapitalet. Kapitalskyddet skall även reglera så att värdeöverföringar till aktieägare inte minskar aktiekapitalet med så mycket att det senare blir en risk för borgenärerna. Både internationellt och i Norden är det traditionella regelsystemet ifrågasatt vad det gäller minimumkapitalet och återstående poster i bundet eget kapital. Detta beror bland annat på USA's utveckling under 1960-talet och avvecklandet av minimumkapitalkravet där som kommer presenteras nedan.<sup>85</sup>

#### *Borgenärsskyddets vara eller icke vara*

Sacklén belyser att borgenärerna vill ha ett visst kapital som skall finnas i bolaget och fungera som en säkerhet då verksamheten kan råka ut för oväntade händelser. De är även intresserade av att det satsade kapitalet ökar så att aktieägarna känner ett större ansvar och därmed inte tar onödiga risker.<sup>86</sup> Även Andersson poängterar att aktiekapitalet ska finnas för att åstadkomma ett skydd för borgenärerna. Utifrån ett borgenärsperspektiv brukar aktiekapitalet benämnas ”buffert” och motsvarar en säkerhet för borgenärerna om det skulle gå dåligt för företaget.<sup>87</sup>

Sacklén nämner att syftet med borgenärsskyddsreglerna är att det bundna egna kapitalet fungerar som säkerhet för bolagets fordringsägare. Dock har även resonemanget förts att det begränsade betalningsansvaret som föreligger med aktiebolagsformen skulle vara skälet till att borgenärsskyddsreglerna har lagstiftats. Att borgenärsskyddsreglerna skulle kompensera ägarnas personliga betalningsansvar och motsvara det pris som ägarna får betala för att driva verksamhet. Reglernas funktionella innebörd var inte att skydda borgenärerna utan snarare till för själva bolaget. Utan detta tillskjutna kapital skulle det

<sup>85</sup> Andersson J, 2005, *Det nya aktiebolagsrättsliga borgenärsskyddet – rättspolitiska funderingar*

<sup>86</sup> Sacklén, M, 1994, *Om skyddet för aktiebolagets borgenärer*

<sup>87</sup> Andersson J, 2005, *Kapitalskyddet i aktiebolag*

vara svårt för bolaget att låna pengar. Ju hårdare krav gällande aktiekapital som instiftas i lagen desto lättare blir det för bolaget att få lån.<sup>88</sup>

Sacklén anser att ABLs underförstådda tanke med borgenärsskyddsregler är att det finns ett behov av att skydda bolagets borgenärer. Denna tanke grundar sig på antagande att bolagets borgenärer inte genom avtal eller på något liknande sätt kan ta till vara sina intressen på ett tillfredställande sätt. Därför behövs det lagstadgade regler så att det tillförs viss egendom som vid bolagets bildande motsvara aktiekapitalet och fungerar som en garanti för borgenärerna. I de fall det finns tecken på att detta kapital kan äventyras får inte verksamheten drivas vidare. Dock är det av intresse att belysa då det i förarbeten till ABL där ovanstående resonemang bygger på en markandsbaserad syn där utgångspunkten var att samtliga berörda parter kan hävda sina egna behov. Detta grundar sig på att potentiella borgenärer kan bedöma risker utifrån aktiekapital då det är krav att detta ska redovisas offentligt. Med utgångspunkt i detta ska de kunna dra slutsatser om det föreligger en risk att det inte finns tillräcklig täckning för fordringar i förhållande till bolaget. Sacklén har begrundat tanken om borgenärerna verkligen saknar potential att skydda sig genom avtal eller förmågan att bedöma möjliga risker som är associerat till bolaget. Han anser att det föreligger ett behov av att skydda borgenärerna endast om ett av ovanstående påståenden är tillfredsställda.<sup>89</sup>

En viktig ståndpunkt att notera som kännetecknar den markandsbaserade synen på borgenärsskyddsreglerna är att det inte reglerar hur vissa situationer ska beaktas. Det saknar skydd gentemot bolagets borgenärer när företaget exempelvis helt oväntat ändrar inriktning på sin verksamhet, företar mer riskfyllda projekt än tidigare eller ökar sin skuldsättningsgrad. Sacklén anser att dessa förhållanden är av viktigare betydelse än de borgenärsskyddsregler som är upptagna i ABL.<sup>90</sup>

Andersson tar i sin artikel upp hur USA har hanterat aktiekapitlet som borgenärsskydd. I USA finns det en modellakt som benämns Model Business Corporation Act (MBCA) och är en modellaktiebolagslag som inte har karaktären av att vara tvingande. Kravet på minimumkapital övergavs i 1969 års modellakt och de allra flesta delstater i USA har härmed tagit bort kravet på minimumkapital. Detta berodde bland annat på aktiekapitalets slumpartade storlek och att det inte ansågs relevant för att uppnå borgenärsskyddet.<sup>91</sup> Avvecklandet orsakades även av att inflationen urholkade minimumaktiekapitalet.<sup>92</sup> Även 1980 års modellakt ändrades vad det gäller kapitalskyddet och nu togs skyddet för det bundna egna kapitalet bort.

Istället har en ”tvåstegstest” tagits fram som benämns § 6.40 MBCA som används när vinstutdelning, kapitalnedsättning och förvärv av egna aktier ska göras för att undersöka

<sup>88</sup> Sacklén, M, 1994, *Om skyddet för aktiebolagets borgenärer*

<sup>89</sup> Ibid.

<sup>90</sup> Ibid.

<sup>91</sup> Andersson J, 2005, *Det nya aktiebolagsrättsliga borgenärsskyddet – rättspolitiska funderingar*

<sup>92</sup> Andersson J, 2005, *Kapitalskyddet i aktiebolag*



om insolvens eller insufficiens föreligger. Enligt Andersson har inga av de delstater som infört reformen haft några svårigheter.<sup>93</sup>

Andersson anser att två frågeställningar bör diskuteras innan det bestäms vilken lösning som lagstiftaren skall välja gällande borgenärsskyddsreglerna. Först bör diskussionen beröra i hur stor grad bolagets borgenärer kan skydda sina egna intressen och i hur stor grad de faktiskt skyddar sina egna intressen. Frivilliga respektive ofrivilliga borgenärer uppstår härmed. Frivilliga borgenärer är borgenärer som har någon sorts avtal med bolaget till exempel leverantörer, kunder och kreditinstitut. OFrivilliga borgenärer är borgenärer där fordran uppstått på annat sätt till exempel utomobligatoriskt skadestånd. OFrivilliga borgenärer kan vara staten, regioner och kommuner. Kreditinstitut kan relativt lätt skydda sina intressen genom bland annat kreditavtal och kreditupplysningar. Andersson tycker att lagstiftaren borde kunna underlätta förutsättningarna för leverantörerna med förhållandevis lite åtgärder. Han menar vidare att svaret på den första frågeställningen är ja. Det vill säga de flesta borgenärer kan skydda sina egna intressen och i de fall där så inte är fallet skulle lagstiftaren relativt lätt kunna åtgärda detta. Borgenärerna skyddas inte av de borgenärsskyddsregler som idag finns i det andra bolagsdirektivet, enligt Andersson.

Andra frågan som bör tas upp för diskussion är om borgenärsskyddsreglerna i andra direktivet skyddar borgenärerna eller inte. Några argument som talar för att reglerna inte har någon genomslagskraft är: 1) Att minimumaktiekapitalet är samma oavsett bolagets risker och rörelse. 2) Att värdeöverföringar får användas ned till minimumaktiekapitalet. 3) Att IAS saknar borgenärsperspektivet och utgår istället från ett investerarperspektiv. Med dessa argument menar Andersson att borgenärsskyddsreglerna inte skyddar borgenärskollektivet i andra bolagsdirektivet. Han belyser även att alla rättsregler kostar företagen pengar för att upprätthållas. Frågan kan ställas om nyttan överväger kostnaden. Andersson är övertygad om att detta inte är fallet utan tror att företagen betalar två gånger för samma sak. Detta förklaras genom att företagen en gång betalat för borgenärsskyddsreglerna och dels en gång för säkerheter och kreditinformation.<sup>94</sup>

Andersson tycker att det framtida kapitalskyddet i europeisk aktiebolagsrätt bör bygga på två tester med samma inriktning som det amerikanska § 6.40 MBCA. Enligt § 6.40 MBCA får inte förmögenhetsöverföring ske till aktieägare om bolaget före eller efter förmögenhetsöverföringen blir insolvent eller insufficient.<sup>95</sup> Han belyser även att större delen av akademikerna i Norden som är aktiva inom området bolagsrätt anser att reglerna gällande borgenärsskydd bör frångås och ersättas av ett mindre komplext system.<sup>96</sup> Gällande dagens situation inom detta område har Frankrike för ett tag sedan frångått kravet på minimumaktiekapital för privata aktiebolag. Under den senaste tiden har även detta diskuterats i Tyskland.<sup>97</sup>

<sup>93</sup> Andersson J, 2005, *Det nya aktiebolagsrättsliga borgenärsskyddet – rättspolitiska funderingar*

<sup>94</sup> Ibid.

<sup>95</sup> Ibid.

<sup>96</sup> Andersson J, 2005, *Kapitalskyddet i aktiebolag*

<sup>97</sup> Andersson J, 2005, *Kapitalskyddet i aktiebolag*

## 4. Intervjusvar

*I kapitel fyra presenteras det material som framkommit under intervjuerna. Svaren presenteras fråga för fråga för att belysa det som är relevant för studien. Vi har valt att enbart ta med de svar som är av betydelse för studien.*

### 4.1 Intervjuer

Här nedanför presenteras de svar vi fått efter att vi genomfört intervjuer med fyra olika respondenter. Den första respondenten var Fredrik Ekelund som vi träffade på Ernst & Young i Borås. Den andra intervjun genomfördes via telefonsamtal med Per Thorell som jobbar på Ernst & Young i Stockholm. Efter det träffade vi Claes Thimfors på Öhrlings PWC i Göteborg och den sista intervjun var med Pernilla Lundqvist på KPMG's kontor i Göteborg. De svar som presenteras nedan är enbart material som framkom under intervjuerna och inga egna tankar har använts för att komplettera texten.

#### *Varför tror du att aktiebolagslagen ändrades?*

Samtliga respondenter förklarar att ändringen av ABL och närliggande lagar beror på samhällets utveckling och anpassning till internationella regelverk för att harmonisera med övriga EU- länder. De belyser även att regelverken behöver moderniseras och ses över då och då. Ändringarna av ABL är inte så omfattande utan det handlar mer om detaljändringar exempelvis så har ordningen i lagen ändrats.

Pernilla Lundqvist tillägger att ändringen av ABL beror på att det har hänt mycket inom redovisningsområdet sedan 1975 års ABL trädde i kraft. 2005 års ABL har en bättre struktur och ett lättare språk. Övergången till IFRS har inneburit ett helt annat synsätt inom redovisningen. ABL och ÅRL innehåller mer borgenärsskyddsregler vilket är en skillnad mot IFRS som är mer inriktad mot aktiemarknaden. Dock har ABL till viss del anpassats efter IFRS synsätt.

#### *Anser du att posterna som rekommenderas av URA 47 gällande eget kapital ger en rättvisande bild av företagens eget kapital?*

Fredrik Ekelund anser att det är relevanta poster men det kan vara svårt att veta vad som hör till respektive post.

*”Det är viktigt att företagen i sin årsredovisning anger vad som ingår i respektive post för att underlätta för läsaren.”<sup>98</sup>*

Han misstänker att många har missat att förklara posterna i sin årsredovisning men att det eventuellt kommer bättras till nästa år. Även Claes Thimfors anser att denna uppdelning av eget kapital är väsentlig. Dock poängterar han att reserver är något som upplevs som nytt. En del företag har valt att specificera mer i detalj vilka poster som är hänförliga till reserver vilket kan bero på den bransch företagen befinner sig i. Han tror att ett bolag som har mycket finansiella instrument eller stor utlandsverksamhet och hanterar mycket kurseffekter nog har större nytta av att specificera vilka reserverna är än ett mindre bolag som har lite mer traditionell verksamhet och är hemmabaserat.

<sup>98</sup> Intervju med Fredrik Ekelund 2006-04-24

Nedan följer en presentation om vad Fredrik Ekelund tycker ska ingå i respektive post.

- *Aktiekapital*: Aktieägarnas inbetalda medel.
- *Övrigt tillskjutet kapital*: Det som har blivit insatt av aktieägarna utöver aktiekapitalet. Till exempel om en person vill köpa aktier. Det nominella beloppet är 50 och aktien emitteras till 75, då hamnar 25 i övrigt tillskjutet kapital medan resterande läggs i aktiekapitalet.
- *Reserver*: Exempel på poster som ligger under reserver är valutakursdifferenser, omräkningsreserver.
- *Balanserade vinstmedel*: Samtliga vinster och förluster som har uppstått i företaget historiskt.

Pernilla Lundqvist tror att uppställning av eget kapital enligt URA 47 ger en rättvisande bild då URA 47 bygger på tolkning av det internationella regelverket, IAS 1. Hon belyser vidare att det inte finns någon information om vad som ska ligga under respektive post. Det är lätt för företagen att veta vad de ska lägga under posten ”aktiekapital”. Dock är det svårare att veta vad som ska ligga under resterande poster. Pernilla Lundqvist berättar att överkursfond bör ligga under posten ”övrigt tillskjutet kapital”. Till posten ”reserver” hänförs de tillgångar som har värdets till verkligt värde och förs direkt mot eget kapital. En svårighet som hon belyser kan vara att veta under vilken av ovanstående fyra poster som obeskattade reserver ska ligga, hon anser dock att detta bör hänföras till ”balanserade vinstmedel”. Även reservfond anser hon är tveksamt var den ska ingå.

Det är viktigt för företagen att sätta sig in i vad det är som ska ingå i respektive post, då det är ett nytt sätt för läsaren att se på det egna kapitalet, säger Pernilla Lundqvist. För läsaren innebär det att han/hon inte kan gå till koncernredovisningen och se vad som är fritt och bundet eget kapital. Det är ganska spritt hur företagen redovisar eget kapital i de årsredovisningar som kommit ut nu men det kommer att sätta sig med tiden.

Pernilla Lundqvist berättar vidare att en nyhet är att årets resultat bör ingå i ”balanserade vinstmedel”. Hon poängterar att en del företag har valt att specificera årets resultat under eget kapital och att en förklaring till detta kan vara att de är ovana att inte kunna utläsa årets resultat under eget kapital. Det är viktigt att det tydliggörs vad som skall ingå i varje post för att det skall ge en rättvisande bild. Angående reserver kan dess namn associera till att tro att reservfonden skall ligga i denna post. Reservfonden är dock specifik för Sverige och URA 47 är en tolkning av IAS 1 som anpassats till sårsvenska förhållanden. Det är dock svårt att gå in och reglera i detalj precis vilka poster som skall ligga var, för då låser man ju ute något som inte står med. Pernilla Lundqvist tycker dock att man kan gå in och ge exempel på vilka poster som skall finnas var.

#### ***Vad anser du är orsaken till att avsättning till reservfond har tagits bort?***

Att avsättning till reservfond har tagits bort beror enligt Pernilla Lundqvist bland annat på en föråldrad syn. Syftet med denna avsättning var till för att skydda borgenärerna. I dagsläget har de flesta nordiska och europeiska länder tagit bort detta krav. De svenska företagen agerar idag på en global marknad där hög konkurrens råder. Utifrån de svenska företagens syn skulle dessa missgynnas om företagen tvingades att sätta av till reservfond.

Fredrik Ekelund anser även han att avsättningen till reservfond var ett tvångssparade som inte längre behövs. Avsättningen uppfattades av Claes Thimfors som otidsenlig och är bara ett begrepp som levt med under en längre tid utan verkan.



***Vad anser du är orsaken till att överkursfonden nu ligger i utdelningsbara medel?***

Även förändringen av överkursfonden beror enligt Pernilla Lundqvist på en föråldrad syn. Dåvarande motiv byggde på ett försiktighetstänk som inte finns kvar idag. Enligt Fredrik Ekelund kom företagen tidigare förbi kravet med överkursfond genom att aktieägaren fick betala ett nominellt belopp och det som betalades in över det nominella beloppet blev aktieägartillskott. Eftersom aktieägartillskott är fritt eget kapital undkom företaget syftet med att ha en överkursfond som låg som bundet eget kapital. Överkursfonden har därför nu blivit fritt eget kapital.

***Kan du redogöra lite allmänt för hur utdelningsreglerna har ändrats?***

Den största ändring gällande utdelningsregler som skett är enligt samtliga respondenter att koncernspärren har tagits bort. Vissa delar av eget kapital som tidigare inte var utdelningsbart har nu blivit det. Dock poängterar de att det inte kommer ske någon förändring i praktiken då försiktighetsregeln täcker upp borttagandet av koncernspärren. Försiktighetsregeln beaktar företagets ekonomiska situation genom användandet av nyckeltal såsom soliditet, likviditet samt kassalikviditet. Moderbolagsspärren kommer som tidigare att leva kvar.

Vad det gäller vinstutdelning berättar Fredrik Ekelund att det aktuella beloppet ska kontrolleras i två steg om det går att dela ut. Det första som beaktas är moderbolagsspärren, därefter tas hänsyn till koncernens ekonomiska situation genom försiktighetsregeln. Ingen av dessa är mer betydelsefull än den andra utan båda ska testas varje gång en vinstutdelning ska ske.

Samtliga respondenter påpekar att en ny företeelse är införandet av att styrelsen ska avge ett motiverat yttrande vad det gäller det utdelningsbara beloppet. Motiverandet ska ske utifrån moderbolagsspärren och koncernens ekonomiska situation. Pernilla Lundqvist påpekar att både företagen och revisorerna är osäkra på hur detta yttrande skall formuleras, då kraven på vad som ska finnas med är omfattande. Denna skriftliga motivering tenderar enligt Fredrik Ekelund att bli ett standardformulär. Slutligen säger Pernilla Lundqvist att det är viktigt att företagen har utarbetat en utdelningspolicy som kan relateras till om utdelningen kan ske eller inte. Genom detta tas det hänsyn till framtida investeringsbehov.

***Hur påverkas utdelningen av borttagandet av koncernspärren?***

Fredrik Ekelund berättar att det tidigare fanns både en moderbolagsspärr och en koncernspärr. Det utdelningsbara beloppet påverkades både av moderbolagets och koncernens fria egna kapital, det lägsta av dessa två satte spärren för vad som maximalt fick delas ut. Om moderbolaget hade fritt eget kapital på 100 och koncernen hade 1000, var det högsta utdelningsbara beloppet som fick delas ut 100. Pernilla Lundqvist poängterar dock att ett moderbolag inte kan dela ut kapital om det går dåligt för dotterbolagen, utan hela koncernens verksamhet måste beaktas.

Koncernspärren har precis som nämndes här ovan tagits bort och fritt eget kapital redovisas därför inte i årsredovisningen eller omnämns i förvaltningsberättelsen, upplyser Fredrik Ekelund. Begreppen bundet och fritt eget kapital existerar inte alls på koncernnivå. Det som nu styr utdelningarna är moderbolagsspärren som ligger kvar som innan och försiktighetsprincipen.

Han berättade vidare att det var lättare innan ändringen då företagen kunde ange koncernspärren med ett konkret belopp och därmed gav en klarare bild över hur mycket som fick delas ut. Idag kompenserar försiktighetsprincipen koncernspärren, dock är det svårare att

utläsa vad som får delas ut eller inte, eftersom kravet på försiktighetsprincipen inte resulterar i ett konkret belopp någonstans i årsredovisningen. Principen är dock nästan densamma i slutändan.

*”Jag kommer som revisor ändå att titta på hur mycket som hade delats ut om koncernspärren fortfarande varit kvar.”<sup>99</sup>*

Claes Thimfors har i praktiken stött på noterade koncerner som haft eget kapital som enligt försiktighetsregeln har kunnats dela ut men där koncernspärren har satt stopp, det vill säga koncernspärren har påverkat utdelningen negativt. Företagen har efter ändringen kunnat föreslå utdelningar som de inte kunnat göra tidigare.

Slopandet av koncernspärren bygger enligt Pernilla Lundqvist till viss del på att färre och färre företag upprättar koncernredovisning då det inte finns något lagkrav på att små företag ska upprätta koncernredovisning. Dock ska dessa företag avsluta sitt räkenskapsår med en sammanställning av koncernens samlade verksamhet.

Pernilla Lundqvist berättar vidare att vissa hävdar att försiktighetsregeln är strängare nu än tidigare och motivet är att denna regel ska täcka upp borttagandet av koncernspärren. Försiktighetsregeln var tidigare luddig och är så fortfarande, då en del ställningstaganden måste göras.

#### ***Tror du att utdelningarna till aktieägarna kommer att öka i och med de nya reglerna?***

Samtliga respondenter anser att borttagandet av koncernspärren teoretiskt sätt innebär att det går att dela ut mer än innan lagändringen. Dock sker detta inte i praktiken då försiktighetsregeln går in och reglerar. I och med detta tror samtliga respondenter inte att utdelningarna kommer påverkas alls. Fredrik Ekelund tror snarare att ökade utdelningar har mer att göra med konjunkturen, aktieägarnas krav och så vidare.

Per Thorell lade fram att verkligt värde mått i resultatet ökar det egna kapitalet och därmed de utdelningsbara medlen vilket är drivande för utdelningar. I samband med detta nämnde han att på grund av att goodwill inte längre ska skrivas av årligen kan det se ut som att bolagen har mer pengar att dela ut.

#### ***Har du upplevt att ändringen har inneburit problem i företagen?***

Per Thorell anser att det alltid dyker upp problematik kring tillämpningsfrågor. De flesta frågor handlar om betydelsen av att koncernspärren har tagits bort.

*”Det har inte någon direkt betydelse att koncernspärren är borttagen eftersom kravet på skriftlig motivering samt försiktighetsprincipen ligger till grund.”<sup>100</sup>*

En del funderingar har även funnits bland användare om det kan skapas internvinster som i sin tur kan delas ut, svaret på detta är nej understryker Per Thorell. Det nya sättet att redovisa eget kapital och utdelningsreglerna skall fungera som en förenkling för företagen. Han tror att tillämpningsfrågor kommer att leva kvar ett tag innan det blir klart för företagen hur de skall göra.

<sup>99</sup> Intervju med Fredrik Ekelund 2006-04-24

<sup>100</sup> Intervju med Per Thorell 2006-04-25

Fredrik Ekelund anser inte att ändringarna direkt har inneburit några problem. Hans motivering är att de små företagen inte göra så mycket själva utan tar hjälp av revisorerna. De större bolagen kan få förslag från revisorerna och får därefter själva utforma årsredovisningen. Det som företagen har velat ha lite extra hjälp med är det skriftliga utdelningsförslaget som ska tas fram till årsstämman. Revisorerna gör aldrig dokumenten helt men guidar företagen i rätt riktning och ger förslag.

De problem som Pernilla Lundqvist har stött på är praktiska tillämpningsfrågor från företagen, såsom hur överkursfonden och reservfonden ska hanteras samt ändringar i bolagsordningen. Det är inte självklart för varken företagen eller revisorer vart de ska vända sig för att få mer information när en ändring har skett angående redovisningsfrågor. Ett exempel där en ändring inte nått fram till samtliga berörda är att många trodde att ändringen av ABL började gälla för räkenskapsåret 2006 och inte år 2005 som är det rätta.

Per Thorell poängterade att det kan bli svårt för företagen eftersom de nu måste ta hänsyn till ytterligare ett regelverk. Innan har företagen levt i ett regelverk där det varit klart vad som skall vara med och inte. Nu är företagen beroende av IAS/IFRS reglerna som är sparsamma med vad det gäller förklaringar. Han anser att vi inte är framme vid målet ännu då det kommer mer regler och vägledning från IFRS. Han anser även att det behövs ytterligare vägledning för varje land då länderna behöver anpassa lagarna till sina egna förhållanden.

***Tror du att det blir svårt att jämföra företag med företag på grund av att posterna skiljer sig åt?***

Claes Thimfors tror att det möjligtvis kan bli problem vid jämförelse med företag utanför IFRS. Dock tror han inte att det blir några problem mellan de noterade företagen, då IFRS årsredovisningar är så pass detaljerade och innehåller all information.

Sett ur aktieägarnas synvinkel tror Claes Thimfors inte att aktieägarna investerar utifrån eget kapital utan tittar på andra faktorer. Ett allmänt problem kan vara att det finns för mycket information och att användaren drunknar i den. Detta kan i slutändan leda till att informationen blir svårtolkad och kräver kanske kunniga personer. För att underlätta för intressenterna anser han att det hade varit bättre att ha samma rubricering på eget kapital för de olika företagsformerna eftersom det nu inte känns som om det hänger samman riktigt.

Svårigheter kan uppstå då en del företag har blandat och tagit med både moderbolagets balansräkning och koncernens balansräkning vågrätt på samma sida anser Fredrik Ekelund. Detta kan skapa förvirring för läsaren av årsredovisningen. Det bästa sättet anser respondenten är att redovisa moderbolaget och koncernen var för sig. Viktigt är att det finns information över vad som ingår i posterna. Grundtanken är att alla noterade koncernföretag skall följa URA 47 som har tagits fram för att förtydliga IAS/IFRS och anpassas till de särskilda förhållandena, då de svenska lagarna måste även uppfyllas.

Pernilla Lundqvist poängterar att vid införandet av nya regler finns det ingen inarbetad praxis. Detta gör att det blir svårare att jämföra företag emellan.

*”Inte förrän efter några år blir jämförbarheten lättare när de nya reglerna har inarbetats.”<sup>101</sup>*

<sup>101</sup> Intervju med Pernilla Lundqvist 2006-05-12

Hon tillägger även att om företagen inte vet vad posterna ska innehålla och de dessutom lägger dem på olika ställen blir det svårt med jämförbarheten. Företagen upprättar idag sina årsredovisningar efter framarbetade mallar och om de inte köper någon ny mall sker det ingen uppdatering per automatik. Dock kan tyckas att revisorerna skall upptäcka detta då det är viktigt för att bedöma utdelningskapacitet.

***Anser du att det var bättre innan ändringen eller är det bättre nu?***

Samtliga respondenter anser att ändringarna är naturliga. Vad det gäller utdelning anser Fredrik Ekelund att företagen trots borttagandet av koncernspärren ändå kommer att sneglar mycket på denna. En svårighet som kan uppstå enligt honom är att det kan vara svårt att yttra sig om det utdelningsbara beloppet är tillåtet eller inte. Per Thorell betonar att rubrikerna för bundet och fritt eget kapital har spelat ut sin roll. Företagen har nu tagit ett steg närmare tankesättet att dela ut så mycket det går bara inte borgenärerna tar skada. Det nya sättet är enligt honom ett bättre synsätt på utdelningar.

Pernilla Lundqvist tycker att den nya ABL har blivit lättare att förstå efter dess modernisering. En fördel som hon ser med den nya ändringen är att vissa saker som tidigare inte var reglerat i lagar utan endast i praxis nu uttryckligen kommit in i lagen.

Aktiemarknaden är utbredd i USA och även i Sverige går fler och fler företag till börsen för att få kapital genom försäljning av aktier, tillägger Pernilla Lundqvist. Därmed har kapitalstrukturen förändrats och därför är det bra att reglerna justeras men däremot ska inte borgenärer komma i kläm. Borgenärer såsom banker har säkerheter för det mesta dock är det värre för leverantörerna.

Vad det gäller ändringarna i ABL anser Fredrik Ekelund att borgenärsskyddsreglerna är godtyckliga men han tillägger att aktiekapitalet på 100 000 kronor i aktiebolag möjligen är för lågt och borde enligt hans åsikt höjas något.

## 5. Årsredovisningsstudie & Analys

*Här presenteras de undersökningar vi har gjort. Vi börjar med en analys utav hur företag redovisar eget kapital i sin årsredovisning. Sedan kommer en undersökning om utdelningarna har ökat i ett urval av företag. Vi kommer även att väva in en diskussion om borgenärsskydd. Det vi kommer fram till i detta kapitel kommer fungera som underlag till vår slutsats i nästa kapitel.*

### 5.1 Undersökning av eget kapital

Syftet med undersökning av eget kapital var att kartlägga hur samtliga företag på A- och O-listan redovisar eget kapital i sin årsredovisning för 2005. Det framkom under undersökningen att av samtliga 266 undersökta företag var det 55 stycken som inte hade hunnit komma ut med sin årsredovisning innan den 24 april 2006, endast fem av dessa 55 var registrerade på A-listan. En förklaring till att det var fler på A-listan som hade kommit ut med sin årsredovisning för 2005 anser vi är att företagen på A-listan är större samt har ett större intresse från allmänheten. Av de 211 företag som hade kommit ut med sin årsredovisning tillämpade 21 företag brutet räkenskapsår. Eftersom ändringarna i ABL gäller för företag vars årsredovisning kommer ut efter den 1 januari 2006, så berörs dessa företag inte av denna ändring förrän nästa årsredovisning kommer ut. Detta innebär alltså att de företag som gav ut sin årsredovisning innan årsskiftet inte gör något fel när de fortfarande använder sig utav uppdelningen på bundet och fritt eget kapital. Vi valde därför att exkludera dessa företag från studien. Slutligen blev det 190 företag som är skyldiga att redovisa enligt de nya reglerna gällande eget kapital och hade publicerat sin årsredovisning innan vår uppsatta deadline som innefattas av denna studie.

Efter att vi analyserat vilka poster företagen använde sig av under det egna kapitalet i balansräkningen sammanställdes resultatet. Utifrån detta valde vi att dela upp resultatet i olika kategorier. Kategorierna togs fram genom att vi sorterade de olika alternativen som företagen redovisade eget kapital på och det framkom sju olika former av uppställningar. I nedanstående Tabell 5:1 presenteras hur många företag som redovisade enligt de olika kategorierna. Presentation av de olika kategorierna kommer att ske längre fram i detta avsnitt. För att se ett exempel från respektive kategori skildras dessa i Bilaga 2.

**Tabell 5.1:** Sju olika kategorier

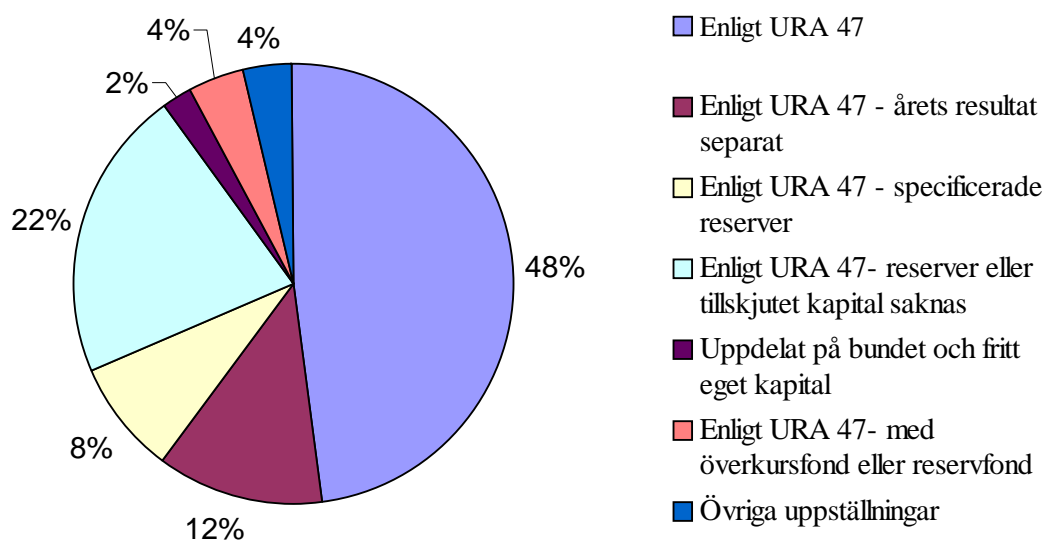
Kategorier	A-listan	O-listan	Totalt	A-listan %	O-listan %	Totalt %
Enligt URA 47	18	73	91	43%	49%	48%
Enligt URA 47 - årets resultat separat	7	16	23	17%	11%	12%
Enligt URA 47 - specificerade reserver	2	14	16	5%	9%	8%
Enligt URA 47- reserver eller tillskjutet kapital saknas	10	31	41	24%	21%	22%
Uppdelat på bundet och fritt eget kapital	1	3	4	2%	2%	2%
Enligt URA 47- med överkursfond eller reservfond	1	7	8	2%	5%	4%
Övriga uppställningar	3	4	7	7%	3%	4%
Totalt	42	148	190	100%	100%	100%

Källa: Egen konstruerad

Kolumnen ”Totalt % ” har räknats fram genom att ta det totala antalet företag för varje kategori, det vill säga både de på A- och O-listan, dividerat med 190 företag. I kolumnerna ”A- och O-listan % ” kan det utläsas hur stor andel av respektive lista som följer den angivna kategorin. Det skildras här att det är relativt jämnt fördelat mellan dessa. Alltså spelar det ingen större roll om företagen finns på A- respektive O-listan för hur de redovisar eget kapital.

För att på ett överskådligt sätt visa vårt resultat av undersökningen har vi valt att förtydliga detta genom att skildra Tabell 5.1 i ett cirkeldiagram. Diagram 5.1 visar de sju olika kategorierna som urskiljdes över hur företagen redovisade eget kapital samt hur många procent av de 190 företagen som redovisade på respektive sätt.

**Diagram 5.1:** Olika varianter företagen redovisar det egna kapitalet på.



Källa: Egen konstruerad

### 5.1.1 Enligt URA 47

Enligt URA 47 bör det egna kapitalet vara uppdelat på aktiekapital, övrigt tillskjutet kapital, reserver samt balanserade vinstmedel inklusive årets resultat. Sammantaget var det 48 % (91 företag) av samtliga 190 företag som använde sig av denna uppställning för att redovisa det egna kapitalet i balansräkningen. Det bör påpekas att denna kategori var den mest förekommande uppställningen av eget kapital. Av samtliga företag på A-listan var det 43 % (18 företag) som följde denna uppställning av eget kapital. Gällande företag på O-listan var motsvarande siffra 49 % (73 företag). Trots att företagen på A-listan har hårdare inträdeskrav och ett större allmänt intresse är viktigt att belysa att dessa företag inte är bättre än de som befinner sig på O-listan. Utan i detta fall är det företagen på O-listan som står för den största andel som har uppfyllt uppställningen av eget kapital enligt URA 47.



Vid sammanställning av ovanstående kategori valde vi även att räkna in företag som använt sig av andra formuleringar för vissa av posterna, men där innebörden var densamma. Tre av företagen hade valt att kalla posten reserver för ”andra reserver”. En annan avvikelse från URA 47 var att 11 av företagen valde andra formuleringar för posten balanserade vinstmedel inklusive årets resultat. De formuleringar som företagen istället valde att använda var:

- Intjänande vinstmedel (fyra företag)
- Upparbetade vinster (ett företag)
- Ansamlade vinster (ett företag)
- Ansamlad förlust (fem företag)

Vi anser inte att det är fel att dessa formuleringar har använts eftersom de visar samma sak. En aspekt som däremot bör påpekas är att det kan bli svårare för användaren av årsredovisningen att göra jämförelse med andra företag då de olika begreppen kan verka förvirrande.

#### 5.1.2 Enligt URA 47 men årets resultat separat

I URA 47 råds det att årets resultat bör ingå i posten balanserade vinstmedel inklusive årets resultat. Förklaringen till varför URA 47 anger att årets resultat bör ingå i balanserade vinstmedel antar vi grundar sig på att årets resultat redan finns specificerat i resultaträkningen. Av de undersökta företagen var det 12 % (23 företag) som valt att lägga posten årets resultat på en egen rad. Vid jämförelse mellan A- och O-listan var det 17 % (7 företag) av samtliga företag på A-listan som redovisar årets resultat på egen rad medan motsvarande andel endast var 11 % (16 företag) på O-listan. Även i detta fall är det fler företag på O-listan som följt URA 47's uppställning.

Detta särskiljande att redovisa årets resultat på en egen rad i årsredovisningen är ingen märkvärdig avvikelse från URA 47. Vi tror att en anledning till varför företagen valt att specificera årets resultat är som Pernilla Lundqvist säger att företagen är ovana att inte kunna utläsa årets resultat under eget kapital.

#### 5.1.3 Enligt URA 47 men med specificerade reserver

Vid sammanställning av undersökningen konstaterades det att 8 % (16 företag) av de undersökta företagen hade valt att specificera vilka olika reserver som ingick i deras post reserver. Detta innebär att företag istället för att bara ange en klumpsumma som de kallar för reserver har specificerat mer i detalj vilka reserver de har i eget kapital. De olika posterna vi fann var:

- Överkursfond
- Inlöseserv
- Fusionsreserv
- Säkringsreserv
- Omräkningsreserv
- Ackumulerade omräkningsdifferenser
- Värderingsreserv
- Valutaomräkningsreserv

En trolig förklaring till varför företagen valt att specificera vilka reserver de har istället för att ange en klumpsumma kan beror på att de befinner sig i en bransch där reserverna är betydelsefulla för intressenterna. Enligt IAS 1 ska företagen i sin koncernredovisning

förtydliga sådana faktorer som är av vikt för att öka förståelsen av dess ekonomiska ställning. Med detta som utgångspunkt gör företagen rätt då de specificerar sina reserver. Under intervjun med Claes Thimfors berättade han att en av anledningarna till att företagen specificerar reserver är att företagen besitter mycket finansiella instrument eller innehar en stor utlandsverksamhet, då reserver som exempelvis valutaomräkningsreserv är av betydelse.

Enligt IAS 1 framgår det inte tydligt vad som ska ingå i posten reserver utan akutgruppen har i URA 47 gett exempel på olika poster som kan ingå i reserver. Exempel på poster är omräkningsdifferenser och omvärderingsreserver. Dessa två poster som nämns i URA 47 förekommer även i ovanstående uppställning av specificerade reserver hos en del av företagen.

En post som uppmärksammades vid genomgång av samtliga specificerade reserver i uppställningen ovan var överkursfond. När aktuell lagstiftning studerats har det inte framgått under vilken av de fyra posterna i URA 47 som överkursfonden ska hänföras till. Dock anser vi att denna post helst bör placeras i posten övrigt tillskjutet kapital. Detta grundar vi på att överkursfond<sup>102</sup> består av medel som har betalats in för aktierna utöver det nominella beloppet samt att respondenten Fredrik Ekelund förklarade att till posten övrigt tillskjutet kapital tillförs sådant som aktieägarna har betalat in utöver aktiekapitalet. Under intervjuerna med både Fredrik Ekelund och Pernilla Lundqvist belystes det även att överkursfonden bör ligga under posten övrigt tillskjutet kapital. Alltså anser vi att det är fel att redovisa överkursfonden under posten reserver.

Vi konstaterade även att två av företagen valt att namnge posten reserver för ”bundna reserver”. Innan övergången till IAS/IFRS skulle företagen i sin koncernredovisning enligt RR 1:00 punkt 14 specificera sina reserver på bundna och fria reserver. Att använda benämningen bundna reserver anser vi är vilseledande för läsaren då de gamla termerna blandas in i de nya. Detta kan i sin tur leda till att det är lätt att associera ordet bundna med kapital som inte får delas ut. Eget kapital som är av bunden karaktär får inte användas då företaget gör utdelning till sina aktieägare<sup>103</sup>. Det blir även missvisande för läsaren då det är tillåtet att dela ut reserver. Enligt ÅRL existerar det inte någon begränsning vad det gäller utdelning av reserver, vilket genom tolkning leder till att reserver kan delas ut.

#### 5.1.4 Enligt URA 47 men reserver eller övrigt tillskjutet kapital saknas

I undersökningen framkom det att 22 % (41 företag) av de undersökta företagen inte hade med antingen posten reserver eller posten övrigt tillskjutet kapital under eget kapital. Förklaringen till detta anser vi ligger i att företagen inte haft några reserver eller något övrigt tillskjutet kapital. Istället för att då enbart visa ett streck eller en tom rad har företagen antagligen valt att ta bort posterna helt. Enligt URA 47 ska företag i sin koncernbalansräkning dela upp det egna kapitalet som är hänförligt till moderbolaget på minst följande delar; kapital som aktieägarna har tillskjutet och kapital som genererats i verksamheten. Med detta som utgångspunkt finns det inget krav för dessa företag att antingen ha med posten reserver eller posten tillskjutet övrigt kapital så länge det egna kapitalet delas upp på kapital som är hänförligt från aktieägarna och kapital som uppstått i verksamheten.

<sup>102</sup> Rodhe K, 2002, *Aktiebolagsrätt*

<sup>103</sup> Ibid.



### 5.1.5 Uppdelat på bundet och fritt kapital

Vid genomgång av företagen framkom det att 2 % (4 företag) fortfarande hade uppdelning på bundet och fritt eget kapital. I enlighet med ÅRL 7:32 § ska det egna kapitalet i koncernredovisningen inte längre delas upp på bundet och fritt eget kapital, utan dessa företag hänvisas till att följa URA 47 när det gäller eget kapital. Det är alltså fel av företagen att fortfarande använda sig utav uppdelningen av bundet och fritt eget kapital. Dessa företag verkar inte vara medvetna om att ändringarna har skett. Vi ställer oss frågande till varför revisorerna har godkänt en sådan årsredovisning. Dock är det viktigt att poängterar att moderbolaget som juridisk person enligt ÅRL 5:14 § fortfarande ska dela upp sitt eget kapital på bundet och fritt.

### 5.1.6 Enligt URA 47 men med överkursfond och reservfond

Endast 4 % (8 företag) redovisade enligt denna kategori. I detta fall angavs överkursfond eller reservfond som egna poster i eget kapital. Vi anser att överkursfonden borde läggas till posten övrigt tillskjutet kapital enligt samma resonemang som vi förde i avsnitt 5.1.3.

Innan IAS/IFRS reglerna började gälla för noterade koncerner skulle dessa följa RR 1:00 och ÅRL. I RR 1:00 punkt 14 står det inget om att det egna kapitalet i koncernredovisningen skulle vara specificerat varken på överkursfond eller på reservfond. Både vad det gäller tidigare och nuvarande lagstiftning har dessa poster har aldrig varit aktuella att ha med som separata poster i koncernredovisningen. Vi ifrågasätter därför varför företagen valt att redovisa på detta sätt.

Pernilla Lundqvist berättar att om företagen är osäkra på vad posterna i URA 47 innehåller kan detta leda till att de istället skapar egna rubriker, vilket i sin tur kan leda till att jämförbarheten mellan företagen försämras. Vi anser att detta kan vara orsaken till varför några av företagen valt att specificera överkursfond och reservfond. Angående reservfonden belyser hon även att det föreligger tveksamheter under vilken av de poster URA 47 rekommenderar som reservfonden skall placeras under. För att underlätta för företagen kunde det ha getts exempel i URA 47 på samtliga poster.

### 5.1.7 Övriga uppställningar

Enligt den sista kategorin var det endast 4 % (7 företag) av de undersökta företagen som hade en avvikelse från URA 47 som inte passade in på ovanstående varianter. Endast några företag som hänfördes till denna kategori kommer att presenteras här då vi anser att det inte är av vikt att belysa vad ett företag gör i förhållande till hela urvalet. Två av företagen i denna kategori har inte valt att specificera några underposter alls, utan endast valt i koncernens balansräkning att redovisa eget kapital hänförliga till moderbolagets aktieägare och minoritetsintressen. Det är enligt oss lite förvånande att företaget inte delat upp det egna kapitalet på de olika posterna i balansräkningen. Ett av företagen hade valt att blanda med både nya och gamla termer vid uppdelning av sitt eget kapital, vilket vi konstaterade var helt förvillande och nästintill felaktig.

### 5.1.8 Sammanfattning

Sammanfattningsvis anser vi att de fyra första ovanstående kategorierna var i enlighet med rekommendationen från URA 47. Det är inget fel att använda andra ord så länge de har samma innebörd. Redovisningen av årets resultat på en separat rad är inte heller enligt oss felaktigt. Vi ser inte att det är fel att specificera poster som är betydelsefulla för användarna att få information om. Slutligen ska det vara naturligt att kunna ta bort en post som saknar betydelse för företaget så länge uppställningen av eget kapital minst är uppdelat på kapital

som aktieägarna har tillskjutet och kapital som har genererats i verksamheten. Därför finner vi att totalt 90 % uppfyller kraven enligt URA 47 med vissa modifieringar. Det var 48 % av samtliga företag som helt följt URA 47:s uppställning. Trots att många företag uppfyller kraven på uppställning av eget kapital skapar det ändå förvirring då företag skapar egna subjektiva benämningar på rubriker. Det hade underlättat om samtliga företag gjort på samma sätt. De intervjuade tyckte precis som vi att det skapar förvirring. För att undvika detta belyser de att det bör finnas en förklaring till varje post vad den innehåller. Under intervjun med Pernilla Lundqvist framkom det att det är dåligt specificerat i lagreglerna vad som ska ligga under respektive post. En orsak till detta är att det är svårt att gå in och reglera allt i detalj. Skulle en viss post inte finnas med kan det leda till att poster tenderar att uteslutas. Vid genomgång av URA 47 förekommer det ingen förklaring av de rekommenderade posterna, förutom posten reserver. En förklaring till detta kan vara att denna post är ny samt att reserver är den post som är mest oklar angående innehållet av de fyra rekommenderade posterna.

Vad det gäller de resterande företagen var det endast 2 % som redovisat eget kapital i enlighet med de gamla reglerna, det vill säga uppdelning på bundet och fritt. De återstående 8 % har uppmärksammat lagändringen, men dock anser vi att företagen har skapat en egen tolkning av URA 47 som inte är i enlighet med den rekommenderade uppställningen.

Efter att ha kartlagt hur noterade koncernföretag på A- och O-listan har redovisat sitt eget kapital är nästa steg att utreda om borttagandet av koncernspärren har påverkat utdelningarna till aktieägarna. Detta leder oss in på nästa avsnitt i detta kapital, undersökning av utdelningar.

## 5.2 Undersökning av utdelningar

Vårt bisyfte var att undersöka om de nya lagändringarna har påverkat utdelningarna. För att komma fram till detta har vi valt att analysera fyra olika mätmetoder i tio slumpvalda företag från A-listan. Detta sker först genom att moderbolagsspärren och koncernspärren beaktas under en femårsperiod för respektive företag. Därefter skildras hur utdelningarna i kronor per aktie har utvecklats, även här under en femårsperiod. Ytterligare en aspekt som kommer att behandlas är årets utdelning i förhållande till årets resultat. Sedan sker en presentation av varje företags utdelningspolicy. Slutligen framställs en sammanfattning av samtliga faktorer som beaktas för att skapa en helhet för läsaren.

### 5.2.1 Moderbolagsspärr och koncernspärr

Enligt proportion (2004/05:24) begränsades tidigare vinstutdelning till aktieägare av tre regler; moderbolagsspärren, koncernspärren och försiktighetsprincipen. En lagändring som skett enligt Andersson är att koncernspärren har tagits bort, vilket innebär att endast moderbolagsspärren och försiktighetsprincipen ska beaktas. Fredrik Ekelund belyser även han att koncernspärren har tagits bort och tillägger att det enbart är moderbolagsspärren och försiktighetsprincipen som skall beaktas. Dessa två kontroller har lika stor betydelse vid utdelning. Koncernspärren har inte undersökts för år 2005 då eget kapital i årsredovisningen inte längre är uppdelat på bundet och fritt. Dock är det viktigt att tillägga att ett motiverat yttrande från styrelsen om den föreslagna utdelningen även ska finnas för att kunna göra utdelning till aktieägarna, men detta yttrande kommer inte i någon vidare utsträckning att beaktas i denna studie.

I undersökningen valde vi att använda oss av hur moderbolagsspärren och koncernspärren har förhållit sig till varandra under åren 2001 till 2005 för att kunna dra slutsats om hur stor utdelningen hade kunnat vara. Detta genom att undersöka vilken av dessa två som har det lägsta beloppet och därmed begränsar utdelningen. Det är viktigt att poängterar att detta är ett

förenklat synsätt, för i praktiken måsten även försiktighetsprincipen beaktas vid vinstutdelning. Försiktighetsprincipen kommer inte att undersökas här, då denna princip innehåller för mycket subjektiva bedömningar vilket kan leda till att vårt resultat blir missvisande och studien i sin tur förlorar sin trovärdighet.

Nedanstående Tabell 5:2 är en sammanfattning av Bilaga 3 som visar vilken av moderbolagsspärren och koncernspärren som är lägst. I Bilaga 3 skildras respektive företags moderbolagsspärr och koncernspärr i siffror. Utifrån Tabell 5:2 framgår det om koncernspärren har begränsat utdelningen eller inte, då moderbolaget har haft mer kapital att dela ut. Genom detta vill vi se om koncernspärren har någon inverkan på de utdelningsbara medlen. I praktiken har Clase Thimfors kommit i kontakt med noterade koncerner som haft eget kapital där både moderbolagsspärren och försiktighetsprincipen har kunnat dela ut men där koncernspärren har satt stopp för detta.

**Tabell 5.2:** *Lägst av moderbolagsspärr och koncernspärr*

Företag	Moderbolagsspärren	Koncernspärren
Atlas Copco	X	
Cardo	X	
Hexagon	X	
Gambro		X
Gunnebo	X	
SCA	X	
Investor		X
Sandvik	X	
Holmen	X	
Securitas		X

Källa: Egen konstruerad

Det vi kan utläsa ifrån Tabell 5:2 är att i samtliga undersökta företag förutom tre, Gambro, Investor och Securitas, är moderbolagsspärren lägst. Detta innebär att borttagandet av koncernspärren borde leda till att dessa kan göra större utdelningar än tidigare eftersom koncernspärren inte längre ligger som ett hinder. Dock kommer antagligen försiktighetsprincipen gå in och stoppa upp detta, då även koncernens förhållanden måste beaktas. Enligt Pernilla Lundqvist ska försiktighetsprincipen täcka upp borttagandet av koncernspärren, det vill säga att hänsyn tas till koncernens förhållande. I de övriga företagen innebär borttagandet av koncernspärren inte någon förändring då moderbolagets fria egna kapital legat till grund för utdelningen. Fredrik Ekelund poängterar att det var lättare innan ändringen då företagen kunde ange koncernspärren med ett konkret belopp och därmed ge en klarare bild över hur mycket som fick delas ut.

Vanligtvis begränsas utdelningarna av moderbolagsspärren, då den oftast är lägst. Utifrån koncernens synvinkel ska både moderbolagets och dotterbolagens verksamhet läggas ihop till en samlad verksamhet. Teoretiskt sätt om det går bra för samtliga företag i koncernen borde moderbolagsspärren vara lägst då koncernen är en större enhet och därmed har mer kapital. Precis som Pernilla Lundqvist tar upp kan inte ett moderbolag dela ut kapital om det går dåligt för dotterbolagen, utan man måste ta hänsyn till hela koncernens verksamhet. Frågan kan ställs varför koncernspärren är lägst under hela femårsperioden för Gambro, Investor och Securitas. En tänkt förklaring till detta är att dessa företag fram till januari 2005 har gjort uppköp med stora goodwillposter som har skrivits av vilket påverkar resultatet för den samlade verksamheten negativt. Efter IAS/IFRS övergången får inte längre årliga

avskrivningar av goodwill göras, berättade Per Thorell. Vidare sa han att detta kan leda till att det kan se ut som att företagen kan dela ut mer, men enligt honom är detta en missuppfattning. Vi kan dock inte se hur detta har påverkat koncernspärren i år då uppdelningen på bundet och fritt eget kapital har försvunnit.

### 5.2.2 Förändring av utdelningar

Nästa förfarande vi valt att granska är utdelning per aktie under en femårsperiod. I nedanstående Tabell 5:3 skildras de två senaste årens utdelning i kronor per aktie, det vill säga år 2004 och 2005. En fullständig tabell kan ses i Bilaga 4. I bilagan presenteras även förändringen i procent gentemot föregående år. Vi valde att inte ha med den procentuella förändringen i Tabell 5.3 då det blir missvisande eftersom endast två år skildras.

**Tabell 5.3:** Förändring av utdelningar i kronor per aktie

Företag	År	Utdelning kr/ aktie	Företag	År	Utdelning kr/ aktie
Atlas Copco	2004	3,00	SCA	2004	10,50
	2005	4,25		2005	11,00
Cardo	2004	8,00	Investor	2004	2,25
	2005	8,00		2005	3,50
Hexagon	2004	2,00	Sandvik	2004	11,00
	2005	3,00		2005	13,50
Gambro	2004	1,10	Holmen	2004	10,00
	2005	1,30		2005	11,00
Gunnebo	2004	2,25	Securitas	2004	3,00
	2005	1,60		2005	3,50

Källa: Egen konstruerad

Om vi tittar närmare på Gambro, Investor och Securitas kan vi utläsa att utdelningarna inte alls har ökat så mycket som vi trodde att borttagandet av koncernspärren skulle påverka. Vi trodde att koncernspärren låg som en stoppkloss för företagen och att borttagandet av densamma skulle medföra märkbart höjda utdelningar. Lite har utdelningarna ökat men det går dock inte att dra slutsatsen att detta beror på borttagandet av koncernspärren. Fredrik Ekelund tror att borttagandet av koncernspärren inte kommer leda till ökade utdelningar utan snarare att ökade utdelningar har mer att göra med konjunkturläget, aktieägarnas krav och så vidare.

Generellt sätt har utdelningen i kronor per aktie för ovanstående företag ökat från år 2004 till år 2005. Vid granskning av den fullständiga tabellen i Bilaga 4 visar den att utdelningen har ökat successivt varje år för samtliga företag men ingen drastisk förändring har skett. Dessa ökningarna går inte att härleda till borttagandet av koncernspärren utan kan bero på andra faktorer.

### 5.2.3 Utdelning i förhållande till årets resultat

En faktor som vi ansåg skulle vara intressant att titta närmare på var den totala utdelningen i förhållande till årets resultat i koncernen. Anledningen till att vi använde oss utav denna mätmetod var att se hur stor del av koncernens resultat som delades ut samt om det hade skett en ökning i 2005 års årsredovisning, det vill säga det sista året. Den totala utdelningen som företagen har tänkt dela ut fick vi fram genom att studera ”förslag till vinstdisposition” i företagens årsredovisningar. I de fall då denna post inte fanns räknades den totala utdelningen fram genom att ta det totala antalet aktier i företaget multiplicerat med förslagna utdelningen

per aktie. I Tabell 5.4 nedan skildras det resultat som vi fick fram. Den fullständiga tabellen återfinns i Bilaga 5.

**Tabell 5.4:** Utdelning i förhållande till årets resultat

Företag	År	Årets resultat i koncernen	Total utdelning	Utdelning i % av årets resultat
Atlas Copco	2004	4671	1886	40,40%
	2005	6581	2672	40,60%
Cardo	2004	326	240	73,60%
	2005	147	240	163,30%
Hexagon	2004	357	111	31,10%
	2005	618	210	34,00%
Gambro	2004	555	448	80,70%
	2005	1326	448	33,80%
Gunnebo	2004	140,9	98,5	69,90%
	2005	-86,2	70,5	-81,80%
SCA	2004	3639	2451	67,40%
	2005	454	2568	565,60%
Investor	2004	8745	7375	84,30%
	2005	43858	2685	6,10%
Sandvik	2004	4453	2717	61,00%
	2005	6392	3203	50,10%
Holmen	2004	1275	848	66,50%
	2005	1256	932	74,20%
Securitas	2004	1467	1095	74,60%
	2005	2713	1277	47,10%

Källa: Egen konstruerad

Vid framställningen av Tabell 5.4 ovan uppstod en del minusposter då vi delade totala utdelningen med årets resultat, exempelvis blev det år 2005 minus för Gunnebo. Detta beror på att de samma år hade ett minusresultat i koncernen. En förklaring till att de ändå kan dela ut pengar till aktieägarna grundar vi på att företag har använt sig av kapital som återfinns i balanserade vinster. En anledning till att de trots sitt minusresultat delar ut avkastning till sina aktieägare kan bero på företagens utdelningspolicy.

Vad det gäller Gambro, Investor och Securitas kan det utläsas att årets resultat har ökat avsevärt i förhållande till föregående år, vilket vi tror kan förklaras med att under 2005 har ingen goodwill avskrivningar gjorts, som i sin tur påverkar resultatet i positiv riktning. Då resultatet ökar och utdelningen inte ökar i samma utsträckning resulterar det i att utdelning i förhållande till årets resultat minskar och ger med detta en skev bild. Vi kan inte utläsa att någon direkt ökning generellt sett har inträffat på utdelningarna. SCA visar dock på en markant procentuell ökning år 2005 men deras utdelning i kronor har inte ökat markant. Anledningen till att det procentuellt ser ut som att utdelningarna ökat betydligt beror på att årets resultat har minskat drastiskt samma år.

Generellt sett är denna framställning av utdelning i förhållande till årets resultat ett förenklat sätt då balanserade vinstmedlen förmodligen även har använts då de utdelningsbara medlen fastställdes.

### 5.2.4 Utdelningspolicy

En faktor som påverkar företagets utdelning är företagets utdelningspolicy. Vi har valt att ta med den för att ge en förklaring till varför utdelningarna kanske inte har ökat utan fungerat som ett hinder när det gäller utdelning till aktieägarna. Varje företags utdelningspolicy kan ses som en riktlinje för styrelsen att fatta beslut om det belopp som ska delas ut. I nedanstående Tabell 5.5 presenteras företagets utdelningspolicy.

**Tabell 5.5: Utdelningspolicy**

Företag	Utdelningspolicy
Atlas Copco	40- 50% av vinst per aktie.
Cardo	Aktieutdelningar som motsvarar minst 40 % av årets resultat för koncernen.
Hexagon	25- 35% av årets resultat efter skatt förutsatt att målet för bolagets soliditet uppnås.
Gambro	30-40% av vinsten per aktie.
Gunnebo	30- 40% av resultat efter skatt.
SCA	Nämner ingen utdelningspolicy.
Investor	Målet är även att åstadkomma en utdelning med jämn tillväxt över tiden.
Sandvik	Målet är att aktiens utdelning och värdetillväxt skall ligga över genomsnittet för branschen. Utdelningen ska minst uppgå till 50 % av vinst per aktie.
Holmen	5- 7% av det egna kapitalet.
Securitas	40-50% av årligt fritt eget kassaflöde.

Källa: Egen konstruerad

Ovanstående tabell vidareutvecklar vi inte i någon större utsträckning utan den ska mest fungera som ett komplement till ovanstående tre mätmetoder samt ge exempel på olika typer av utdelningspolicy. Per Thorell nämnde att företagen bör ha en utdelningspolicy för att kunna jämföra den föreslagna utdelningen i förhållande till något för att kunna dra slutsatser om utdelningen är rimlig. Han poängterar dock att det inte är alla företag som har en sådan, vilket bekräftas av ovanstående Tabell 5.5 genom att SCA inte har någon utdelningspolicy. Pernilla Lundqvist belyser att det är viktigt att företagen har utarbetat en utdelningspolicy som kan relateras till om utdelningen kan ske eller inte. Genom detta tas det hänsyn till framtida investeringsbehov.

### 5.2.5 Sammanfattning

Vid granskning av om borttagandet av koncernspärren skulle ha någon teoretisk påverkan av utdelningarna konstaterades att tre av företagen det vill säga Gambro, Investor och Securitas skulle ha påverkats. Vad det gäller de resterande företagen skulle de inte ha påverkats om koncernspärren försvann, då moderbolagsspärren under de fem år som studerats varje år varit den som stoppat utdelningarna. När vi senare undersökte om utdelning i kronor per aktie visade den att utdelningen ökat för dessa tre företag men inte i någon större utsträckning. De återstående företagen visar generellt att utdelningarna ökat successivt. Vad det gäller mätmetoden som avser utdelning i förhållande till årets resultat kan vi inte urskilja något mönster att utdelningen skulle öka avsevärt för de ovanstående tre företagen. Tvärtom har istället utdelning i förhållande till årets resultat minskat. Vid en genomgång av den fullständiga tabellen i Bilaga 5 kunde det utläsas att det ett år skett en ökning medan detta kompenseras av en minskning nästa år. Räknas ett genomsnitt fram över ett antal år ligger kanske företagen ändå på sin utdelningspolicy. Detta för oss in på vårt sista sätt vi använt oss utav för att analysera om utdelningen har ökat, utdelningspolicyn. Det kan i ovanstående



Tabell 5.5 utläsas att företagens utdelningspolicy skiljer sig från företag till företag och det går inte att dra någon generell slutsats utifrån detta.

Samtliga respondenter anser att borttagandet av koncernspärren teoretiskt sätt innebär att det går att dela ut mer än innan lagändringen. Per Thorell berättade att de medel som placeras i posten överkursfond från och med januari 2006 blir fritt eget kapital, från att tidigare ha varit bundet. Fredrik Ekelund tog under vår intervju upp att avsättning till reservfond inte längre ska göras. Dessa två förändringar ökar det fria egna kapitalet som i sin tur leder till att större utdelningar från moderbolagets aspekt kan göras. Dock sker detta inte i praktiken då försiktighetsregeln går in och reglerar. I och med detta tror samtliga respondenter inte att utdelningarna kommer påverkas alls. Utifrån våra intervjuer och fyra mätmetoder som används för att angripa vårt bisyfte har vi kommit fram till att vi inte kan urskilja om någon direkt ökning av utdelningar har skett.

För att runda av vår analys avslutar vi detta kapitel med en diskussion om borgenärsskyddet, då utdelning till aktieägarna begränsas av borgenärsskyddsreglerna.

### **5.3 Borgenärsskyddet**

För att belysa borgenärsskyddets betydelse sker här nedanför en kort diskussion om vad olika akademiker, några av våra respondenter och vi anser om det. Diskussionen kring borgenärsskyddsreglerna kan ses som ett komplement till ovanstående undersökning gällande utdelning.

Sacklén berättar att utdelningsreglerna finns till för att skydda bolagets borgenärer så att bolaget inte delar ut för mycket kapital till aktieägarna, då många av bolagets borgenärer inte kan skydda sina egna intressen på ett tillfredställande sätt genom avtal eller liknande. Andersson poängterar precis som Pernilla Lundqvist att kreditinstitut förhållandevis lätt kan skydda sina intressen bland annat genom avtal och kreditupplysning, medan leverantörer har det svårare. Per Thorell poängterar att utdelningsreglerna i ABL först och främst är riktade till borgenärerna. Huvudsyftet med aktiekapitalet är enligt Andersson att det ska vara ett skydd för borgenärerna. Vi anser att det bör finnas någon form av regler som ser till att företagets utsatta borgenärer skyddas på ett eller annat sätt. Aktiekapitalet anser vi är ett godtyckligt sätt. Dock håller vi med Andersson i hans negativa hållning om att aktiekapitalet är samma oavsett företagets risker och verksamhetsart. Vi tycker att aktiekapitalets storlek borde anpassas efter företagets risker och vilken bransch de verkar i, då vissa verksamheter är beroende av den tekniska utvecklingen och har på så sätt ett större risktagande. Fredrik Ekelund tycker att aktiekapitalet på 100 000 kronor är för långt och borde enligt hans åsikt höjas. Vi tycker dock inte att det är tvunget att borgenärsskyddet måste bestå av ett aktiekapital utan det kan som enligt Andersson skriver istället ske genom att en test genomförs innan utdelningen godkänns.

Pernilla Lundqvist nämner att det är bra att reglerna förändras i samklang med att utveckling sker inom redovisningsområdet, men hon poängterar att bolagets borgenärer inte får skadas. Vi håller med Pernilla Lundqvist om att borgenärerna inte får komma i kläm men det är även viktigt att redovisningsreglerna förändras i takt med samhällets utveckling och anpassning till internationella regler, då vi nu går mot harmonisering. I vissa fall kan det vara läge att gå ifrån sina inhemska regler och implementera andra synsätt men där innebörden är densamma. Andersson anser att borgenärsskyddsreglerna bör tas bort och i stället ska kapitalskyddet bygga på en liknande test som används i USA, där det undersöks om bolaget efter utdelningen blir insolvens eller insufficient. Vi ser inget hinder för att detta inte skulle fungera i Sverige, dock måste flera aspekter beaktas. Vad det gäller förändring av de svenska utdelningsreglerna





anser Per Thorell att synsättet går mot att företagen delar ut så mycket som de kan utan att borgenärerna kommer till skada vilket han tycker är bra.

Som nämnts i referensramen finns det kritiker till borgenärsskyddsreglerna, som motiverar sina ståndpunkter med att många länder redan har avskaffat aktiekapitalet som skydd för borgenärerna. Ur konkurrens synpunkt anser vi att det finns en risk att den som vill starta ett bolag öppnar aktiebolag i till exempel England där aktiekapitalet bara är en symbolisk summa och sedan öppnar filial i Sverige. Är det så vi vill ha det?

## 6. Slutsats, Reflektion

---

*Kapitel sex innehåller de slutsatser vi kommit fram till angående den genomförda studien. Vidare ges en reflektion av våra synpunkter som vi vill presentera och föra en diskussion om. Kapitlet avslutas med förslag på fortsatt forskning inom området.*

---

### 6.1 Svar och slutsatser

Nedan kommer vi att besvara de frågeställningar som presenterades i kapitel 1, vilket kommer presenteras var för sig.

#### 6.1.1 Första frågeställningen

Första frågeställningen lyder:

*Följer de noterade koncernföretagen den rekommenderade uppställningen som finns i URA 47?*

Runt 90 % av samtliga företag noterade på A- och O-listan, med hänsyn taget till bortfallet, redovisade eget kapital i koncernredovisningen enligt den uppställning som akutgruppen har tagit fram. En del av dessa använde sig utav enligt oss godtagbara modifieringar. Av dessa företag var det hela 48 % som redovisade i enlighet med URA 47:s uppställning. Endast 2 % av företagen har redovisat eget kapital enligt det gamla sättet, det vill säga uppdelat på bundet och fritt eget kapital. Resterande 8 % har försökt att efterleva den rekommenderade uppställningen av eget kapital men valt att redovisa sitt egna kapital på ett sätt som vi anser är missvisande för läsaren då några av företagen tar upp poster som inte ska finnas med. Utifrån detta kan vi dra slutsatsen att majoriteten av företagen har förstått och genomfört de aktuella ändringarna.

Under uppsatsens gång har vi kartlagt att företagen i sin koncernredovisning redovisar eget kapital på olika sätt. Vi har delat in dessa i sju olika kategorier. Det kan skapa en förvirring för läsaren då alla företagen inte gör på ett enhetligt sätt. En förklaring till att det förekommer mycket variationer i sättet att redovisa det egna kapitalet anser vi är att det finns för lite information om vad som ska ingå i de rekommenderande posterna. Detta leder i sin tur till att det blir svårt för företagen att placera in de olika posterna under respektive rubriker och företagen kanske därför väljer att skapa egna rubriker. Trots att en del av företagen valt att inte följa URA 47's rekommenderade uppställningen av eget kapital är deras uppställning av eget kapital inte fel så länge de specificerar vad respektive post innehåller. Fredrike Ekelund belyser att det är viktigt att företagen förklarar för läsaren vad som ingår i respektive post.

För att övervinna det problem som har uppstått med oklara definitioner av posterna anser vi att akutgruppen borde ge ut ett nytt uttalande med klara definitioner över vad som ska hänföras till vilken post. Detta påstående backas upp av flera av våra respondenter. Claes Thimfors tillägger att det hade varit bättre att ha samma rubricering på eget kapital för de olika företagsformerna eftersom det nu inte känns som om det hänger samman riktigt. Ovanstående förslag tror vi skulle underlätta för intressenterna eftersom det förmodligen skulle bli en mer konsekvent redovisning av eget kapital i balansräkningen.

Sammanfattningsvis anser vi att lagarna ännu inte helt fått genomslagskraft. En av våra respondenter, Pernilla Lundqvist, sa under vår intervju att ”*inte förrän efter några år blir jämförbarheten lättare när de nya reglerna har inarbetats.*”<sup>104</sup> Vi tror precis som vår respondent att företagen om ett par år kommer att redovisa eget kapital på ett mer konsekvent sätt, det vill säga att färre variationer kommer att kunna urskiljas. Det framkom även under våra intervjuer att det mest var tillämpningsfrågor som var problematiska i början. Dessa kommer antagligen att avta när företagen får en klarare bild av hur det bör se ut i årsredovisningarna.

### 6.1.2 Andra frågeställningen

Vår andra frågeställning är:

*Har utdelningarna till aktieägarna påverkats av att koncernspärren tagits bort?*

Nej, utifrån våra intervjuer och fyra mätmetoder som används för att angripa vårt bisyfte har vi kommit fram till att vi inte kan urskilja om någon direkt ökning av utdelningar har skett. Teoretiskt sätt kan företagen dela ut mer då det inte längre görs avsättning till reservfond och att överkursfonden nu återfinns under fritt eget kapital. Då vi genomförde våra intervjuer var alla respondenter eniga om att utdelningarna teoretiskt skulle öka men att de inte trodde att detta skulle få genomslagskraft i verkligheten. Detta beror dels på att försiktighetsprincipen har förstärkts och det nya kravet på den skriftliga utdelningsmotiveringen.

Vi kan efter undersökning av utdelningarna konstatera att våra respondenter hade rätt om sina misstankar att utdelningarna inte ökar i praktiken. Vi fastställde att tre företag teoretiskt skulle ha kunnat dela ut mer efter ändringen på grund av att koncernspärren tidigare har legat som hinder. Detta stämde dock inte i verkligheten då vi konstaterade att inte något av företagen visade någon nämnvärd ökad utdelning. Vad det gäller samtliga tio företag kom vi fram till att en del av företagen valt att dela ut något mer än tidigare år men det går inte dra slutsatsen att detta beror på borttagandet av koncernspärren. Då borgenärsskyddsreglerna även innefattas av försiktighetsprincipen kan det vara denna som begränsar hur mycket som får delas ut.

Vår respondent Fredrik Ekelund sa att han ”*som revisor ändå kommer att titta på hur mycket som hade delats ut om koncernspärren fortfarande varit kvar*”<sup>105</sup>. Vi tror att det ligger mycket i detta påstående och att koncernspärren kommer att finnas med i tanken hos många under en övergångsperiod.

Vi kan sammanfatta med att konstatera att i nuläget kan det möjligen vara för tidigt att se någon direkt effekt på utdelningarna då reglerna precis har börjat gälla och kanske ännu inte fått sin genomslagskraft. Detta leder oss in på vad vi anser kan vara intressanta förslag till fortsatt forskning.

## 6.2 Förslag till fortsatt forskning

Vi har främst ett förslag till fortsatt forskning inom området. Det är att undersöka utifrån ett investeringsperspektiv hur aktieägarna ser på borttagandet av koncernspärren. Anser aktieägarna att de har en chans till att få mer i utdelning? Är de flesta aktieägare ens medvetna om att ändringen har skett och vad det rent teoretiskt kan innebära för storleken på deras utdelning. Ett andra förslag är att om några år, då lagändringarna om vinstutdelning har

<sup>104</sup> Intervju med Pernilla Lundqvist 2006-05-12

<sup>105</sup> Intervju med Fredrik Ekelund 2006-04-24



inarbetats, undersöka om företagen delar ut mer eller inte. Ytterligare ett förslag är att undersöka hur andra länder gör för att skydda sina borgenärer, då borgenärsskyddsreglerna inte återfinns i samma bemärkelse i andra länder.

## Källförteckning

### Böcker

- Andersson, Jan (2005): *"Kapitalskyddet i aktiebolag"*. Stockholm. LitteraturCompagniet AB.
- Björklund, Maria & Paulsson, Ulf. (2003): *"Seminariboken – att skriva, presentera och opponera."* Lund. Studentlitteratur.
- Bryman, Alan & Bell, Emma. (2005): *"Företagsekonomiska forskningsmetoder."*Malmö. Liber Ekonomi.
- Bökmark, Jan & Svensson, Bo (1996): *"Aktiebolagslagen: kommentar och lagtexter"*. Göteborg. Tholin & Larsson.
- Carlsson, Jörgen, Jonnergård, Karin och Nilsson, Sven-Arne (2003): *"Koncernredovisning"*. Malmö. Liber Ekonomi.
- Gotab, Elanders (2005): *"Nya aktiebolagslagen: 2005 års aktiebolagslag med specialmotiveringarna från propositionen"*. Stockholm. Thomson Fakta AB.
- Holme, Magne Idar & Solvang, Krohn Bernt (1997): *"Forskningsmetodik- om kvalitativa och kvantitativa metoder"*. Lund. Studentlitteratur.
- Jacobsen, Dag Ingvar (2002): *"Vad, hur och varför: Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen"*. Lund. Studentlitteratur.
- Ljungberg Roland & Phillips, Dan (2001): *"Koncernredovisning i praktiken"*. Stockholm. Bonnier Utbildning AB.
- Lundén, Björn (2002): *"Aktiebolag – Skatt, ekonomi och juridik"*. Näsviken. Björn Lundén information.
- Lönqvist, Rune (2002): *"Årsredovisning i koncerner"*. Lund. Studentlitteratur.
- Nilsson, Stellan (1999): *"Redovisningens normer och normbildare"*. Lund. Studentlitteratur.
- Nyberg, Rainer, (2000): *"Skriva vetenskapliga uppsatser och avhandlingar med stöd av IT och Internet."* Lund. Studentlitteratur.
- Patel, Runa & Davidson, Bo (2003): *"Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera undersökning"*. Lund. Studentlitteratur.
- Rodhe, Knut (2002): *"Aktiebolagsrätt."* Stockholm. Norstedts juridik AB.
- Svensson, Bo & Danelius, Johan (2005): *"Nya aktiebolagslagen –reglerna från den januari 2006"*. Göteborg. Tholin & Larsson.

Svensson, Ulf (2005): "Nya aktiebolagslags lagen – en utförlig genomgång". Näsvisken. Björn Lundén informat

### Artiklar och rapporter

Andersson, Jan, "Det nya aktiebolagsrättsliga borgenärsskyddet – rättspolitiska funderingar". Nordisk Tidskrift for Selskabsret nr 3 2005

Ekelund, Fredrik, "Nyheter i årsredovinningslagen". Ernst & Youngs kundtidning. 2006

Engshagen, Ingrid, "BFNAR 2005:1 Tillämpning av redovisningsrådets rekommendation RR 1:00 Koncernredovisning". FAR INFO nr 2 2006

Sacklén, Mats, "Om skyddet för aktiebolagets borgenärer". Svenska Juristtidning 1994

Skog, Rolf, "Den nya aktiebolagslagen – propositionen är färdig". FAR INFO nr 3 2005

Skog, Rolf, "Dags att anpassa bolagsordningen till nya ABL". FAR INFO nr 9 2005

Thorell, Per, "Redovisningen som grund för vinstutdelning". Juridisk Tidskrift nr 2 2005/2006

### Internet

EY – Ernst & Young [Elektroniska] Tillgängligt:  
[http://www.ey.com/global/content.nsf/Sweden/EY\\_Focus\\_2005\\_9\\_Arsredovinningslagen](http://www.ey.com/global/content.nsf/Sweden/EY_Focus_2005_9_Arsredovinningslagen)  
[läst 2006-04-24]

Föreningssparbanken [Elektroniska] Tillgängligt:  
<http://www.fsb.se/sst/inf/out/infOutWww/0,,26124,00.html> [läst 2006-04-11]

Nationalencyklopedin [Elektroniska] Tillgängligt:  
[www.ne.se](http://www.ne.se) [läst 2006-04-26 & 2006-05-22]

Redovisningsrådet [Elektroniska] Tillgängligt:  
[http://www.redovisningsradet.se/pdf-05/Prospekt\\_2005.pdf](http://www.redovisningsradet.se/pdf-05/Prospekt_2005.pdf) [läst 2006-04-26]

Stockholmsbörsen [Elektroniska] Tillgängligt:  
[www.stockholmsborsen.se](http://www.stockholmsborsen.se) [läst -2006-04-03 & 2006-04-24]

### Offentligt tryck

Redovisningsrådet, "URA 47 Redovisning av eget kapital i koncern", 2006

Proportion 2004/05:24 Internationell redovisning i svenska företag

Proportion 2004/05:85 Ny aktiebolagslag

**Lagtext**

FAR samlingsvolym 2005 del 1, FAR FÖRLAG

FAR samlingsvolym 2006 del 1, FAR FÖRLAG

(Nya) Aktiebolagslagen SFS 2005:551

(Gamla) Aktiebolagslagen SRF 1975:1385

Årsredovisningslagen SFS 1995:1554

**Intervjuer**

Ekelund, Fredrik, 2006-04-24

Lundqvist, Pernilla, 2006-05-12

Thorell, Per, 2006-04-25

Thimfors, Claes, 2006-04-26



**Bilaga 1- Intervjufrågorna.**

1. En kort presentation av dig själv, vad du jobbar med/har jobbat med.
2. Varför tror du att aktiebolagslagen ändrades och vilka är de stora ändringarna?
3. Hur är kopplingen mellan Aktiebolagslagen och Årsredovisningslagen?
4. Hur påverkas Årsredovisningslagen av ändringarna i Aktiebolagslagen gällande eget kapital och utdelning?
5. Berätta om de nya ändringarna vad det gäller eget kapital i noterade koncernföretag?
6. Anser du att posterna som rekommenderas av URA 47 gällande eget kapital ger en rättvisande bild av företagets eget kapital?  
(Rekommenderat i URA 47: Aktiekapital, Övrigt tillskjutet kapital, Reserver, Balanserade vinstmedel inklusive årets resultat.)
7. Var har du fått information om hur eget kapital skall redovisas i noterade koncernföretag, det vill säga vilka poster som skall användas?
8. Vad anser du är orsaken till att avsättning till reservfond har tagits bort?
9. Vad anser du är orsaken till att överkursfonden nu ligger i utdelningsbara medel?  
Vad har det för påverkan?
10. Kan du redogöra lite allmänt för hur utdelningsreglerna har ändrats?
11. Hur påverkas borttagandet av koncernspärren? Tror du att koncernspärren varit en begränsning för utdelningarna tidigare?
12. Tror du att utdelningarna till aktieägarna kommer att öka i och med de nya reglerna?  
I så fall varför?
13. Har du upplevt att ändringen har inneburit problem i företagen?
14. Tror du att det blir svårt att jämföra företag med företag på grund av att posterna kanske skiljer sig åt?
15. Anser du att det var bättre innan ändringen eller är det bättre nu?

## Bilaga 2- Exempel på de sju kategorier som vi valt dela in hur företag redovisar eget kapital.

### Kategori 1- Enligt URA 47

Företag: Bure Equity AB.

Lista: A-listan.

MSEK	Not	05-12-31	04-12-31
<b>EGET KAPITAL</b>			
Aktiekapital		453,4	281,6
Tillskjutet kapital		1 178,9	1 178,9
Andra reserver		60,9	-8,2
Balanserad vinst/förlust		163,7	-343,9
<b>Summa eget kapital hänförligt till moderbolagets aktieägare</b>		<b>1 856,9</b>	<b>1 108,4</b>
<b>Eget kapital hänförligt till minoriteten</b>		<b>123,3</b>	<b>104,3</b>
<b>Summa eget kapital</b>	36	<b>1 980,2</b>	<b>1 212,7</b>

### Kategori 2- Enligt URA 47 med årets resultat separat.

Företag: Anoto Group AB

Lista: O-listan

(Belopp i tkr)	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		2005-12-31	2004-12-31	2005-12-31	2004-12-31
<b>EGET KAPITAL OCH SKULDER</b>					
Eget kapital (varav i moderbolaget bundet eget kapital om 955 Mkr samt ansamlad förlust om -421 Mkr)					
Aktiekapital		2 531	2 357	2 531	2 357
Övrigt tillskjutet kapital		952 665	833 359	-	-
Överkursfond		-	-	-	828 806
Reservfond		-	-	952 665	2 057
Reserver		-438	-794	-	-
Balanserat resultat		-385 184	-374 075	-	216 000
Årets resultat		-13 884	-75 218	-420 565	-276 058
<b>Summa eget kapital, hänförligt till innehavare av andelar i moderföretaget</b>		<b>556 690</b>	<b>385 629</b>	<b>534 631</b>	<b>773 162</b>

### Kategori 3- Enligt URA 47 med specificerade reserver

Företag: Biacore AB

Lista: O-listan

<b>EGET KAPITAL OCH SKULDER</b>			
KSEK, 31 december	Noter	2005	2004
<b>Eget kapital</b>			
Aktiekapital		97 500	97 500
Övrigt tillskjutet kapital		171 645	169 681
Värderingsreserv		-	-50
Valutaomräkningsreserv		2 721	-8 050
Balanserade vinstmedel inklusive årets resultat		478 399	316 318
<b>Eget kapital hänförligt till moderföretagets aktieägare</b>		<b>750 265</b>	<b>575 399</b>
Minoritetens andel av eget kapital		23	832
<b>Summa eget kapital</b>	17	<b>750 288</b>	<b>576 231</b>

**Kategori 4- Enligt URA 47 men reserver eller tillskjutet kapital saknas.**

1) Exempel då tillskjutet kapital saknas.

Företag: Gambro

Lista: A-listan

EGET KAPITAL	23	
<b>Kapital och reserver som kan hänföras till Moderföretagets aktieägare</b>		
Aktiekapital	345	689
Säkringsreserv	-47	
Omräkningsreserv	532	-233
Balanserade vinster inklusive årets resultat	17 627	17 931
	<b>18 457</b>	<b>18 387</b>
<b>Minoritetsintresse</b>	<b>26</b>	<b>87</b>
<b>Summa eget kapital</b>	<b>18 483</b>	<b>18 474</b>

2) Exempel då reserver saknas.

Företag: Carnegie &amp; Co AB

Lista: O-listan

Eget kapital		
Aktiekapital	135 460	133 403
Övrigt tillskjutet kapital <sup>1)</sup>	531 754	593 225
Balanserade vinstmedel inklusive året vinst <sup>2)</sup>	1 053 355	602 814
<b>Summa eget kapital</b>	<b>1 720 569</b>	<b>1 329 442</b>
<b>Summa skulder och eget kapital</b>	<b>30 859 197</b>	<b>22 837 821</b>

<sup>1)</sup> Medel som inte kan delas ut till aktieägarna.<sup>2)</sup> Ackumulerade vinstmedel.**Kategori 5- Uppdelat på bundet och fritt eget kapital**

Företag: Hexagon AB

Lista: A-listan

MSEK	Not	2005	2004 (IFRS)	2004 (RR)	2003
<b>EGET KAPITAL OCH SKULDER</b>					
Eget kapital	15				
Bundet eget kapital					
Aktiekapital		280	185	185	185
Bundna reserver		3 482	755	755	808
Summa bundet eget kapital		3 762	940	940	993
Fritt eget kapital					
Fria reserver		976	1 000	1 048	1 058
Årets resultat		618	420	357	221
Minoritetsintresse		46	46	-	-
Summa fritt eget kapital		1 640	1 556	1 405	1 279
Summa eget kapital		5 402	2 496	2 345	2 272
Minoritetsintressen		-	-	46	47

**Kategori 6- Enligt URA 47 men med överkursfond eller reservfond.**

Företag: Beijer Alma AB

Lista: O-listan

Belopp i kkr					
	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		2005	2004	2005	2004
<b>EGET KAPITAL OCH SKULDER</b>					
Eget kapital	23				
				<i>Bundet eget kapital</i>	
Aktiekapital		114 296	114 296	114 296	114 296
Överkursfond/Reservfond		165 351	165 351	165 351	165 351
Andra reserver		5 004	-7 159	-	-
Summa bundet eget kapital				279 647	279 647
				<i>Fritt eget kapital</i>	
Balanserad vinst		248 195	166 745	61 598	35 462
Årets resultat		176 053	127 168	56 857	17 714
Summa fritt eget kapital				118 455	53 176
Summa eget kapital		708 899	566 401	398 102	332 823

**Kategori 7- Övriga uppställningar**

Företag: Försäkringsaktiebolaget Scandia

Lista: A-listan

<b>EGET KAPITAL OCH SKULDER</b>		
Aktiekapital	1 025	1 024
Omvärderingsreserv	102	87
Övriga bundna fonder	5 358	7 564
Fritt eget kapital	5 550	3 633
Eget kapital hänförligt till moderbolagets aktieägare	12 035	12 308
Minoritetsintressen	97	76
Totalt eget kapital	12 132	12 384

**Bilaga 3- Moderbolagsspärren och koncernspärren under år 2001 till 2005.**

Företag	År	Koncernspärren	Moderbolagsspärren
Atlas Copco	2001	39509	1589
	2002	33446	4801
	2003	10538	5783
	2004	11450	6189
	2005	-	9505
Cardo	2001	3045	1142
	2002	3361	1894
	2003	2212	1167
	2004	2185	1434
	2005	-	1578
Hexagon	2001	1072	726
	2002	1145	735
	2003	1279	678
	2004	1405	512
	2005	-	1318
Gambro	2001	19234	23010
	2002	15318	23426
	2003	17258	24721
	2004	15475	25122
	2005	-	15656
Gunnebo	2001	822	609,1
	2002	991,8	539,1
	2003	1089,5	462,1
	2004	1039,8	449,1
	2005	-	102
SCA	2001	26697	25018
	2002	29978	24054
	2003	31680	25110
	2004	32632	15247
	2005	-	13905
Investor	2001	33978	38378
	2002	30323	35796
	2003	22044	33391
	2004	27653	37522
	2005	-	42611
Sandvik	2001	14307	9917
	2002	14365	8008
	2003	13295	5737
	2004	13423	7660
	2005	-	4739
Holmen	2001	6231	6107
	2002	7184	6467
	2003	7006	6849
	2004	5150	5181
	2005	-	5579
Securitas	2001	3484	12137,2
	2002	3839,4	12317,7
	2003	3380,2	14545,7
	2004	4327,3	21003,1
	2005	-	24171,7

= lägst

**Bilaga 4- Procentuell förändring av utdelningar mellan åren 2001 till 2005**

Företag	År	Utdelning kr/ aktie	Förändring, %
Atlas Copco	2001	1,83	-
	2002	1,92	4,92%
	2003	2,50	30,21%
	2004	3,00	20,00%
	2005	4,25	41,67%
Cardo	2001	8,00	-
	2002	40,00	400,00%
	2003	8,00	-80,00%
	2004	8,00	0,00%
	2005	8,00	0,00%
Hexagon	2001	1,53	-
	2002	1,53	0,00%
	2003	1,53	0,00%
	2004	2,00	30,72%
	2005	3,00	50,00%
Gambro	2001	1,10	-
	2002	1,10	0,00%
	2003	1,10	0,00%
	2004	1,10	0,00%
	2005	1,30	18,18%
Gunnebo	2001	3,50	-
	2002	4,00	14,29%
	2003	2,25	-43,75%
	2004	2,25	0,00%
	2005	1,60	-28,89%
SCA	2001	8,75	-
	2002	9,60	9,71%
	2003	10,50	9,38%
	2004	10,50	0,00%
	2005	11,00	4,76%
Investor	2001	5,50	-
	2002	3,40	-38,18%
	2003	2,25	-33,82%
	2004	2,25	0,00%
	2005	3,50	55,56%
Sandvik	2001	9,50	-
	2002	10,00	5,26%
	2003	10,50	5,00%
	2004	11,00	4,76%
	2005	13,50	22,73%
Holmen	2001	10,00	-
	2002	11,00	10,00%
	2003	10,00	-9,09%
	2004	10,00	0,00%
	2005	11,00	10,00%
Securitas	2001	1,50	-
	2002	2,00	33,33%
	2003	2,00	0,00%
	2004	3,00	50,00%
	2005	3,50	16,67%

**Bilaga 5- Total utdelning i förhållande till årets resultat under år 2001 till 2005.**

Företag	År	Koncernens resultat efter skatt	Total utdelning i MSEK	Utdelning i procent av årets resultat
Atlas Copco	2001	3067	1153	37,6%
	2002	-3889	1205	-31,0%
	2003	3274	1572	48,0%
	2004	4671	1886	40,4%
	2005	6581	2672	40,6%
Cardo	2001	444	240	54,1%
	2002	675	1200	177,8%
	2003	308	240	77,9%
	2004	326	240	73,6%
	2005	147	240	163,3%
Hexagon	2001	144	74	51,4%
	2002	187	85	45,5%
	2003	221	85	38,5%
	2004	357	111	31,1%
	2005	618	210	34,0%
Gambro	2001	-422	379	-89,8%
	2002	612	379	61,9%
	2003	1422	379	26,7%
	2004	555	448	80,7%
	2005	1326	448	33,8%
Gunnebo	2001	165,4	74,2	44,9%
	2002	228,5	84,8	37,1%
	2003	259,8	98,5	37,9%
	2004	140,9	98,5	69,9%
	2005	-86,2	70,5	-81,8%
SCA	2001	5587	2016	36,1%
	2002	5693	2212	38,9%
	2003	5075	2450	48,3%
	2004	3639	2451	67,4%
	2005	454	2568	565,6%
Investor	2001	8156	4218	51,7%
	2002	-1379	2608	-189,1%
	2003	-169	1726	-1021,3%
	2004	8745	7375	84,3%
	2005	43858	2685	6,1%
Sandvik	2001	3688	2382	64,6%
	2002	3436	2500	72,8%
	2003	2788	2640	94,7%
	2004	4453	2717	61,0%
	2005	6392	3203	50,1%
Holmen	2001	2186	800	36,6%
	2002	1959	880	44,9%
	2003	1451	3199	220,5%
	2004	1275	848	66,5%
	2005	1256	932	74,2%
Securitas	2001	1183	439	37,1%
	2002	1486	674	45,4%
	2003	1242	730	58,8%
	2004	1467	1095	74,6%
	2005	2713	1277	47,1%



